

Eveliina Nuuttila

YLEISÖTYÖ TANSSITEATTERISSA
Kummiluokkaprojekti
Ronja Ryövärintytär -teoksesta

Opinnäytetyö
Kulttuurituotannon koulutusohjelma

Marraskuu 2012

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Opinnäytetyön päivämäärä 3.11.2012	
Tekijä(t) Eveliina Nuuttila		Koulutusohjelma ja suuntautuminen Kulttuurituotanto	
Nimeke Yleisötyö tanssiteatterissa. Kummiluokkaprojekti Ronja Ryövärintytär-teoksesta.			
Tiivistelmä <p>Tanssiteatteri MD on Tampereella toimiva ammattitanssiteatteri. Syyskaudella 2012 Tanssiteatteri MD:ssä toteutettiin yleisötyöprojekti tamperelaisten koululaisten kanssa. Yhteensä yksitoista kummiluokaksi ilmoittautunutta koululuokkaa pääsi seuraamaan Astrid Lindgrenin kirjaan perustuvan Ronja Ryövärintytär-tanssiteoksen valmistumista ja harjoituksia. Kummiluokkien oppilaat tapasivat taiteellisen työryhmän jäseniä ja saivat esittää omia kommentteja, ideoita ja kritiikkiä teoksen taiteellisista ratkaisuista ja toteutustavasta. Lopulta kaikki kummiluokat pääsivät seuraamaan valmiin Ronja Ryövärintyttären ennakonäytöstä.</p> <p>Opinnäytetyöni käsittelee teattereissa tehtävää yleisötyötä yleisellä tasolla sekä Tanssiteatteri MD:n kummiluokkaprojektia. Tutkimustavoitteeni oli selvittää kummiluokkayhteistyöhön osallistuneiden lasten kokemuksia ja mielipiteitä projektista sekä heidän näkemyksiään tanssiteatterista. Käytän työssäni teoriataustana kirjallista selvitystä teattereissa tehtävästä yleisötyöstä. Työni ensimmäisessä osassa kerron, mitä yleisötyö on, miten sitä tehdään, ketkä sitä tekevät ja mihin asioihin yleisötyöllä pyritään. Kerron tanssiteattereissa tehtävän yleisötyön erityispiirteistä. Kerron myös lasten ja nuorten kanssa tehtävän yleisötyön merkityksistä ja tavoitteista.</p> <p>Tutkimukseni kummiluokkayhteistyöstä perustuu havainnointiin, tarkkailuun sekä kirjallisiin ja suullisiin haastatteluihin. Tarkkailin kahta kummiluokkaa näiden vieraillessa tanssiteatterilla ja myöhemmin toteutin luokkien oppitunneilla kirjalliset kyselyt sekä suulliset ryhmähaastattelut ja keskustelut. Nämä kaksi luokkaa olivat Olkahisen koulun viides luokka ja Tesoman yläasteen kahdeksannen luokan ilmaisutaidon ryhmä. Kummiluokkaprojektiin osallistuneet oppilaat pääsivät tutustumaan tanssiteatteriin ja nykytanssiin pintaa syvemmillä. Heille selkeytyi muun muassa miten esitykset toteutetaan, ketkä tanssiteatterissa työskentelevät sekä miten tanssin keinoin on mahdollista ilmaista ja kertoa tarinoita. Lapset ja nuoret saivat itselleen kokemuksen ja elämyksiä, jotka toivottavasti kannustavat heitä tanssiteatterin pariin myöhemmin. Lapsille tärkeää oli se, että he saivat sanoa oman mielipiteensä ja aikuiset kuuntelivat heitä. Projekti yhdistettiin koulutyöhön kummiluokkien opetuksessa. Tanssiteatteri MD sai arvokasta tietoa koululaisilta suorana palautteena koskien Ronja Ryövärintytär-teoksen toteutustapoja. Tutkimukseni tuloksia voidaan hyödyntää, kun jatkossa tehdään yleisötyöprojekteja lasten ja nuorten kanssa.</p>			
Asiasanat (avainsanat) Yleisötyö, soveltava taide, yhteisöteatteri, taidekasvatus, nykytanssi			
Sivumäärä 33 + 2	Kieli Suomi	URN	
Huomautus (huomautukset liitteistä)			
Ohjaavan opettajan nimi Jari Tuononen		Opinnäytetyön toimeksiantaja Tanssiteatteri MD	

DESCRIPTION

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Date of the bachelor's thesis 3. November 2012	
Author(s) Eveliina Nuuttila		Degree programme and option Cultural Management	
Name of the bachelor's thesis Audience education in dance theatre. Audience education project "Ronja, the Robber's Daughter".			
Abstract <p>Dance Theatre MD is professional dance theatre in Tampere. During autumn 2012 Dance Theatre MD co-operated together with schools in Pirkanmaa region providing children a possibility to follow how dance production is made. Eleven school classes between first grade and high school had chance to see dance practise of Ronja, the Robber's Daughter, dance production based on author Astrid Lindgren's book. Pupils followed dance practises and had conversation with dancers and choreographer. They also met other professionals working in dance theatre, for example costume designer and set decorator. Dance theatre was hoping to get comments, ideas and critic from children. This kind of activity is called audience education or audience development. The aim of my bachelor's thesis was to find out children's opinions about this audience education project and their thoughts about dance theatre in general.</p> <p>The first part of my thesis is based on literature. I will explain what kind of activities are audience education and audience development, how theatres do it, who does it and what kind of goals and possibilities audience development can offer to theatres. I will also tell more about audience development in dance theatre and audience education with children and youth.</p> <p>In the second part of this thesis I will analyze results of the research I did with two school classes. My research was based on observation, written interviews and oral conversations. I chose two classes. First I did observation when classes were visiting in dance theatre. Afterwards I carried out interviews and conversations during their school lessons.</p> <p>Based on results of the research this audience education project provided these children new information about dance theatre and contemporary dance. They also got new inspiration for themselves. Telling their own opinions and having adults asking them was important to children. Personnel in Dance Theatre MD got important information from children about their artistic visions. This project was also combined to school work.</p> <p>This research is helping Dance Theatre MD to develop audience education projects made with children and youth. Children and youth are the audience in the future. It is important to give them positive experiences about theatre and contemporary dance now.</p>			
Subject headings, (keywords) Audience development, audience education, outreach, applied theatre, dance theatre, contemporary dance			
Pages 33 + 2	Language Finnish	URN	
Remarks, notes on appendices			
Tutor Jari Tuononen		Bachelor's thesis assigned by Dance Theatre MD	

Sisältö

1	JOHDANTO	1
2	YLEISÖTYÖ TEATTEREISSA	3
2.1	Yleisötyö käytännössä	3
2.2	Yleisötyön tekijät ja tarvittavat resurssit	4
2.3	Yleisötyö kytkeytyy sosiaali- ja kasvatustyöhön.....	6
2.4	Yleisötyö tanssiteattereissa	8
3	TANSSITEATTERI MD:N YHTEISTYÖ KUMMILUOKKIEN KANSSA.....	10
4	KOULULAISTEN NÄKÖKULMIA PROJEKTISTA.....	14
4.1	Koululaisten haastattelu	14
4.2	Viidennen luokan oppilaiden näkemykset.....	18
4.2.1	Ajatuksia teatterista.....	18
4.2.2	Ajatuksia vierailusta tanssiteatterille	20
4.3	Kahdeksannen luokan ilmaisutaidon ryhmän näkemykset.....	23
4.3.1	Ajatuksia tanssiteatterista.....	23
4.3.2	Ammatillinen näkökulma.....	26
5	POHDINTAA	28

1 JOHDANTO

Opinnäytetyössäni käsittelen yleisötyötä teattereissa sekä erästä tiettyä tanssiteatterissa toteutettavaa yleisötyöprojektia. Opinnäytetyön toimeksiantaja on Tampereella toimiva Tanssiteatteri MD. Kevään ja syksyn 2012 aikana Tanssiteatteri MD toteutti kummiluokkaprojektin liittyen Ronja Ryövärintytär-tanssiteokseen. Yhteensä yksitoista pirkanmaalaista koululuokkaa pääsi seuraamaan teoksen harjoituksia, tutustumaan taiteelliseen työryhmään ja vierailemaan tanssiteatterilla. Koululaiset saivat tuoda esille omia mielipiteitään, näkemyksiään ja ideoitaan teoksen rakentumisesta. Taiteellinen työryhmä sai arvokasta tietoa lapsilta ja lapset pääsivät tutustumaan tanssiteatteriin pintaa syvemältä. Seurasin kummiluokkayhteistyön etenemistä ja lopulta haastattelin kahta koululuokkaa heidän kokemuksistaan tästä projektista.

KUVA 1. Teoksesta Ronja Ryövärintytär, koreografia ja ohjaus Anniina Kumpulniemi (Ijäs, Ari 2012.)

Kyseessä oli Tanssiteatteri MD:n ensimmäinen näin isossa mittakaavassa toteutettu kummiluokkaprojekti. Tutkimukseni tavoitteena oli selvittää, miten lapset ovat kokeneet tämän yhteistyön, mitä uutta he oppivat, mitä uutta tietoa he saivat ja tätä kautta selvittää, mitä asioita kummiluokkaprojektin avulla saavutettiin. Tutkimuksen avulla halusin myös saada ideoita tällaisen yleisötyön kehittämiseen jatkossa. Kerron ensin yleisesti, mitä yleisötyö teattereissa käytännössä on, miten sitä tehdään ja mitä erilai-

sia merkityksiä yleisötyöllä on. Pyrin osoittamaan, miten juuri tämä lasten ja nuorten kanssa toteutettava projekti sijoittuu yleisötyön kentälle. Tutkimukseni kohdistuu nimenomaan lasten ja nuorten kanssa tehtävään yleisötyöhön. Haluan tuoda esille mahdollisuuksia, joita yleisötyöllä lasten kanssa on ja sen, mitä lasten ja nuorten kanssa toimimalla voidaan saavuttaa.

Opinnäytteeni tarkoituksena on myös lisätä tietoutta teattereista tehtävästä yleisötyöstä. Ei ole olemassa tarkkaa määritelmää siitä, kuka voisi toimia yleisötyöntekijänä. Esimerkiksi kulttuurituottajat olisivat potentiaalisia yleisötyöntekijöitä, sillä työ vaatii hyvää organisointikykyä, verkostoitumistaitoa, markkinointiosaamista sekä kulttuurialan tietoutta. Työssä hyödyksi on myös tietous erilaisista rahoitusmahdollisuuksista. Yleisötyö on yksi keino työllistyä kulttuurin alalla, mutta monelle kulttuurituottajalle käsite on vielä vieras. Yleisötyö on keino lisätä ammatillista yhteistyöstä esimerkiksi kulttuuri- ja sosiaali-aloilla. Kun tämä keino tiedostettaisiin, tarvitaan vain aktiivisia ihmisiä sen toteuttamiseksi.

Yleisötyö oli minulle todella vierasta käytännössä ennen tämän projektin aloittamista. Opinnäytetyöni avulla pääsin tutustumaan aiheeseen sekä teoriassa että käytännössä. Otin yhteyttä tarkoituksella juuri tanssiteatteriin, sillä olen itse tanssija ja tanssi on yksi elämäni merkittävimmistä sisällöistä. Minulla oli siis täysin luontainen kiinnostus tanssimaailmaa kohtaan. Tässä opinnäytetyöprojektissä yhdistyivät melko täydellisesti monet kiinnostuksen kohteistani.

Jotkin yleisötyöprojekteista voidaan nähdä soveltavan taiteen menetelminä. Osa yleisötyöprojekteista muistuttaa toimintatavoiltaan yhteisöteatteria. Käsittelen työssäni sekä soveltavan taiteen että yhteisöteatterin määritelmiä. Itselläni on vahva kiinnostus soveltavan taiteen keinoihin. Olen kiinnostunut taiteen ja kulttuurin vaikutuksista ihmisten hyvinvointiin sekä yhteisöllisyyden lisäämiseen. Haluan itse kulttuurituottajana tehdä nimenomaan työtä, jolla on mahdollista tukea yhteisöllisyyttä ja ihmisten henkistä hyvinvointia. Olen pohtinut erilaisia mahdollisuuksia ja miettinyt, mitä muuta kulttuurituottajat voisivat käytännössä tehdä kuin järjestää tapahtumia. Yleisötyö teattereissa herätti mielenkiintoni, sillä haluan tehdä mahdollisimman ihmisläheistä työtä.

2 YLEISÖTYÖ TEATTEREISSA

2.1 Yleisötyö käytännössä

Kaikki sellainen toiminta, jolla halutaan lisätä yleisön kiinnostusta ja tietoutta kyseessä olevaa taidemuotoa kohtaan kulttuurilaitoksessa tai sen ulkopuolella, on yleisötyötä (Kirsi 2007, 173). Yleisötyö on mahdollisuus, jonka avulla teatteri ja yleisö voivat päästä uudenlaiseen suhteeseen. Teatterin tekijät ovat aina saaneet aiheensa ympäröivästä yhteiskunnasta, ja yleisötyö tarjoaa taiteilijoille ja yhteiskunnalle uuden tavan kommunikoida. (Torkko ym. 2010, 5.) Yleisötyö on laaja-alainen ilmiö ja toiminta määritetään sen mukaan, mihin tavoitteisiin kyseessä olevalla projektilla pyritään. (Kirsi 2007, 173.)

Tampereen Työväen Teatterin teatterinjohtaja Riku Suokas vertaa yleisötyötä DVD-elokuvien extroihiin. Molemmat tuovat teoksesta esille uusia puolia ja aktivoivat yleisöä. (Torkko ym. 2010, 4.) Käytännössä yleisötyötoimintaa voivat olla erilaiset kulisikierrokset, taiteilijatapaamiset sekä monenlaiset työpajat. Teattereissa toteutetaan myös taiteellisia tuotantoja, joissa tavalliset ihmiset ovat mukana luomisprosessissa. Teatterin taiteellinen työryhmä voi myös poistua teatterista ja mennä tapaamaan ihmisiä heidän omaan ympäristöönsä, kuten ostoskeskuksiin, kouluihin tai laitoksiin. Jotkin yleisötyöprojekteista liittyvät esitettävään ohjelmistoon. Esimerkiksi teoksen teemaa voidaan käsitellä erilaisissa työpajoissa. (Torkko ym. 2010, 23.) Suuri osa lyhytkestoisista yleisötyöprojekteista toteutetaan näytösten yhteydessä, esimerkiksi järjestämällä taiteilijatapaaminen tai kulissikierros ennen näytöstä tai sen jälkeen. Jotkin yleisötyöprojektit, kuten yhteistyö koulujen kanssa, ajoittuvat pidemmälle aikavälille.

Suomen sana yleisötyö käsittää monia eri asioita. Englannin kielellä yleisötyötä kuvataan useilla eri termeillä, jotka avaavat vielä enemmän sitä, mitä käytännössä tehdään. *Audience education* tarkoittaa yleisökasvatusta, jota tehdään pääasiassa lasten ja kouluilaisten kanssa. Taiteilijatapaamisten ja työpajojen avulla taidemuotoa tehdään tutuksi lapsille. *Outreach* merkitsee käänöksensä mukaisesti taidelaitoksen astumista ulos, eli taiteen viemistä ihmisten keskuuteen. Myös *community programme* tarkoittaa samaa toimintaa. Siinä on vielä erityisesti kyse siitä, miten toimitaan erilaisten yhteisöjen parissa. (Kirsi 2007, 172 – 173.)

Esiintyvät taiteilijat ovat työnsä puolesta näkyvimmin esillä yleisölle teattereissa. Ei kuitenkaan ole tarkoitus, että vain he osallistuisivat yleisötyön tekemiseen. Myös muut taidelaitoksen työntekijät, kuten ohjaajat, puvustajat, lavastajat tai valo- ja äänisuunnittelijat voivat osallistua yleisötyöprojekteihin ja tuoda omaa työnkuvaansa esille. Erilaisissa työpajoissa ja tapaamisissa esimerkiksi käsikirjoittaja tai puvustaja voi saada ihmisiltä uusia näkemyksiä ja inspiraatiota.

Ihmisillä on erilaisia syitä olla käymättä teatterissa. Hyvin monille, kuten opiskelijoille, eläkeläisille, työttömille, vanhempainvapaalla oleville tai yksinkertaisesti pienituloisille teatterissa käyminen on liian kallista. Jotkut taas eivät uskalla käydä teatterissa siksi, koska ajattelevat, että siellä täytyy olla tietynlainen, pukeutua tietyllä tavalla tai käyttäytyä tietyllä tavalla. Monen mielikuvat teatterista eivät välttämättä vastaakaan todellisuutta. Teatteri saatetaan kokea vaikeana asiana ja vaikkapa elokuvan vuokraamista pidetään paljon helpompana. Ihmiset tarvitsevat positiivisia kokemuksia teatterista. Mielikuvat teatterista saattavat muuttua, kun on päässyt ensin osallistumaan itse. Torkko ym. (2010, 9 – 10) kertookin, että yleisötyön avulla teatterista voidaan tehdä helpommin lähestyttävä paikka, sillä monet ovat vieraantuneet teatterista ja kokevat siellä käymisen vaikeaksi tai jopa pelottavaksi.

Yleisötyö toimii teosten markkinoinnin tukena. Osa teattereissa tehtävästä yleisötyöstä, kuten teosesittelyt ja taiteilijatapaamiset, liittyy suoraan ohjelmistoon. Lisäksi taidemuodon ja taidelaitoksen toiminnan avaaminen yleisölle on hyvää pr-toimintaa. Tavoitteena on saavuttaa ihmisiä, jotka eivät muuten teatteriin tulisi. (Kamula 2011, 31.) Yleisötyö on myös markkinointia tulevaisuuden asiakkaille. Erityisesti nuoret ovat potentiaalinen kohde yleisötyölle. Tutkimustulosten mukaan lapsena saadut positiiviset kokemukset taiteesta kaksinkertaistavat todennäköisyyden osallistua kulttuuri-toimintaan myös aikuisiällä. (Kirsi 2007, 173 – 174.)

2.2 Yleisötyön tekijät ja tarvittavat resurssit

Yleisötyön onnistuminen vaatii tietyt resurssit. Näitä ovat henkilöt, tarvittavat tilat ja rahoitus. Erittäin tärkeää on itse taidelaitoksen sitoutuminen. (Torkko ym. 2010, 17.) Monessa teatterissa yleisötyöhön on varattu oma vuosibudjettinsa. Tämä voi sisältää yleisötyöntekijän palkan. Jotkin teatterit ovat lisäksi hakeneet erillisrahoitusta joillekin isoimmille projekteille. (Kamula 2011, 30.) Raha ei kuitenkaan ole yleisötyössä tär-

kein resurssi, vaikei tietenkään mitään voida tehdä täysin rahatta. Projektien onnistumiseen vaikuttavat aktiiviset ihmiset ja se, että ylipäänsä ollaan motivoituneita tekemään yleisötyötä. Torkko ym. (2010, 17) painottaa, että suuria taloudellisia resursseja ei tarvita, mikäli itse asia nähdään tärkeäksi ja rikastuttavaksi toiminnaksi.

Ihannetilanne olisi, että yksi henkilö voisi työskennellä kokoaikaisena yleisötyöntekijänä. Yleisötyön ei pitäisi haitata taiteellista tuotantoa, joten olisi hyvä, mikäli yksi henkilö voisi hoitaa käytännön organisoinnin ja suunnittelun. (Torkko ym. 2010, 17.) Yleisötyöntekijän työnkuvan tulisi olla selvä myös taiteelliselle työryhmälle. Kansallisteatterin yleisötyöntekijä Pirjo Virtanen kokee haasteena uuden työnkuvan näkyväksi tekemisen teatterin sisällä. Tärkeää on kertoa yleisötyöstä ja lisätä tietoisuutta aiheesta myös taidelaitoksessa. Projekteja suunniteltaessa on tärkeää ottaa huomioon teatterin muut aikataulut ja sijoittaa toiminta niihin sopivaksi. (Kamula 2011, 31.) Yleisötyöntekijöiden koulutustausta on kirjava. Suomalaisten teattereiden yleisötyöntekijöiden joukosta löytyy muun muassa luokanopettajia, musiikin maistereita ja näyttelijöitä. Toinen nimitys, jota yleisötyöntekijästä käytetään, on teatterikuraattori. (Kamula 2011, 29 - 30.) Ei siis ole olemassa mitään tarkkaa määritelmää siitä, kuka voisi toimia yleisötyöntekijänä.

Taidelaitoksen työntekijöiden sitoutuminen yleisötyöhön on tärkeää sen onnistumiseksi. Ketään ei kuitenkaan pitäisi pakottaa tekemään yleisötyötä. Taiteilijoilla ei oman työnsä lisäksi välttämättä riitä aikaa tai energiaa yleisötyön tekemiseen. Yleisötyö tulisi kuitenkin nähdä myös taiteellista tuotantoa rikastuttavana toimintana. Mikäli yleisötyöprojektit suunnitellaan yhteistyössä taiteilijoiden kanssa ottaen kaikkien osapuolten resurssit huomioon, voidaan saavuttaa onnistuneita projekteja. Toiminnan tulisi perustua vapaaehtoisuuteen. Yleisötyö on asiakaspalvelutyötä ja kuten kaikessa muussakin asiakaspalvelutyössä, asiakkaat aistivat työntekijöiden tuntemukset ja tämä vaikuttaa heidän omaan suhtautumiseensa itse asiaan. Esimerkiksi Uuden tanssin keskus Zodiakissa on otettu huomioon myös tanssitaiteilijoiden tarpeet. Zodiakin yleisötyöntekijä Katja Kirsi (2007, 179 - 180) kertoo, että hän pyrkii löytämään kullekin tanssitaiteilijalle häntä itseään kiinnostavan yleisötyön tekemisen tavan. Kirsi myös pyrkii tuomaan esille yleisötyön arvon tanssitaiteilijoille itselleen. Monet esiintyvät taiteilijat tekevät myös muuta työtä taiteellisen työn lisäksi. Yleisötyö voi olla yksi keino laajentaa taiteilijoiden omaa toimintakenttää ja tarjota heille muitakin työmahdollisuuksia.

Yleisötyö tarjoaa taiteilijoille yhteyden eri-ikäisiin ihmisiin ja vie heidät takaisin peruskysymysten äärelle. Taiteilija voi kysyä itseltään *miksi ja miten*. (Kirsi 2007, 179.) Näitä kysymyksiä pääsi pohtimaan myös Tampereen Musiikkiakatemian tanssijaopiskelija Milka Laakso. Laakso osallistui koululuokkien kanssa tehtävään yleisötyöprojektiin Tanssiteatteri MD:llä syyskaudella 2012 tanssiessaan Ronja Ryövärintyttären pääroolin. Tamperelaiset kummiluokat pääsivät seuraamaan Ronja Ryövärintyttären harjoituksia ja samalla tarjottiin mahdollisuus tanssijoiden ja lasten kommunikoinnille. Laakso (2012) kertoi motivoituneensa paljon siitä, että lapset tulivat seuraamaan harjoituksia. Ensinnäkin hän halusi harjoituksissa antaa itsestään tanssijana mahdollisimman hyvän kuvan sekä tehdä työnsä huolella. Toiseksi, lapset antoivat hänelle muistutuksen siitä, miksi hän aikanaan halusi ryhtyä tanssijaksi. Yleisötyöprojekti kannusti Laaksoa pyrkimyksessä kohti unelmaa tanssijana työskentelemistä. Hän huomasi konkreettisesti olevansa tiellä unelmansa saavuttamiseksi, mikä nosti hänen harjoittelumotivaatiotaan entisestään.

2.3 Yleisötyö kytkeytyy sosiaali- ja kasvatustyöhön

Yleisötyö toimii osana markkinointia, mutta työn merkitystä ei voida mitata täysin myytyjen lippujen määrässä. Yleisötyö on keino toteuttaa teatterin yhteiskunnallista tehtävää ja olla läsnä ihmisten elämässä. (Kamula 2011, 31.) Yleisötyöllä on myös henkistä hyvinvointia edistäviä tavoitteita. Sen avulla voidaan pyrkiä sosiaalisen kanssakäymisen ja yhteisöllisyyden tukemiseen. Osa yleisötyöprojekteista muistuttaa yhteisöteatteria ja joskus rajaa näiden kahden toiminnan välille on vaikeaa vetää.

Yhteisöteatteri on yksi soveltavan teatterin muoto. Manchesterin soveltavan teatterin tutkimuskeskuksen johtajan James Thompsonin (1999, 9) mukaan soveltavaa teatteria on yläkäsite kaikille draamatyöskentelyn osa-alueille, prosesseille ja osallistaville työpajoille. (Ventola 2005, 48 – 49.) Yhteisöteatteria toteutetaan usein paikallistasolla erilaisissa yhteisöissä osana ihmisten arkielämää. Prosessi voi olla monivaiheinen ja sisältää erilaisia osallistavan taiteen keinoja. Tekemiseen ei välttämättä liity esitystä lainkaan. (Ventola & Renlund 2005, 12.) Yhteisöteatterissa olennaista ovat osallistujat sekä heidän mielipiteensä ja ajatuksensa käsiteltävästä aiheesta. Toiminnan tavoitteena on luoda tila kuulluksi tulemiselle. Niin kuin taide yleensäkin yhteisöteatteri tarkastelee elämän ilmiöitä ja pyrkii jäsentämään ympäröivää todellisuutta. Sen avulla voidaan nostaa esille hiljaista tietoa. (Ventola 2005, 50 – 51.)

Toimiminen osana yhteisöä, nähdyksi ja kuulluksi tuleminen sekä toisista ihmisistä kiinnostuminen ovat positiivisia kokemuksia, joita yleisötyön avulla voidaan saavuttaa. Osallistujien itsetunto saattaa nousta samalla kuin vaikkapa esiintymistaito kehittyy. (Torkko ym. 2010, 9.) Esimerkiksi Tampereen Työväen Teatteri ja Tutkivan teatterityön keskus toteuttivat vuoden 2010 aikana hyvinvointia tukevan yleisötyöprojektin. Kyseessä oli kummiyritystoiminta, jonka tarkoituksena oli soveltavan teatterin keinoin edistää erään yrityksen henkilökunnan työhyvinvointia. Ratkaisukeskeisissä työpajoissa käsiteltiin työyhteisön tilannetta ja erilaisia vaikeaksi koettuja asioita. Yrityksen työntekijät pääsivät myös vierailemaan Työväen Teatterin kulisseissa, tapasivat taiteilijoita sekä näkivät vain heille tehdyn teatteriesityksen. (Torkko ym. 2012, 14.) Taidelaitoksesta voidaan myös astua ulos tapaamaan ihmisiä heidän omassa ympäristössään ja samalla tehdä taidetta tutuksi myös niille, jotka eivät syystä tai toisesta pääse kulttuuripalvelujen luo. Tällaisia erikoisryhmiä ovat esimerkiksi vangit, laitoshoidossa olevat ihmiset tai syrjäseutujen asukkaat. (Torkko ym. 2010, 23.) Näin yleisötyön avulla tasa-arvoistetaan ihmisten mahdollisuuksia taiteen ja kulttuurin käyttöön.

Lapset ja nuoret ovat yleisötyölle tärkeitä kohderyhmiä, sillä he ovat samalla myös tulevaisuuden teatterin yleisö. Lasten kanssa tehtävällä yleisötyöllä on myös erityinen taidekasvatuksellinen merkitys. Kaikilla lapsilla ei ole vapaa-aikanaan mahdollisuutta päästä teatteriin. Monille kyseessä on aivan vieras maailma. Yleisötyön avulla tarjotaan lapsille tasavertainen mahdollisuus päästä lähelle uutta taidemuotoa. Aura ja Ruuskanen (2006, 158) muistuttavat, että taidetyöpajoilla on lasten itsetuntoa ja -tuntemusta sekä sosiaalisia taitoja kehittäviä vaikutuksia. Ruokonen ja Rusanen (2009, 14 – 15) kertovat varhaiskasvattajien painottavan taidekasvatuksen merkitystä osana lapsen oppimisympäristöä. Taide rakentaa lapsen suhdetta todellisuuteen ja tarjoaa keinon käsitellä tietoa moniaistisesti.

Tanssiteatteri Hurjaruuthissa uskotaan, että hyvin suunniteltu yleisötyö sekä aikuisten läsnäolo ja sitoutuminen luovaan toimintaan tukevat muuta kasvatus- ja opetustyötä. Näin tanssiteatterissa halutaan edistää lasten ja nuorten hyvinvointia. Tanssiteatteri Hurjaruuthin työpajoihin osallistuneet opettajat ovat kertoneet, että nämä projektit ovat antaneet heille uusia keinoja lasten kanssa tehtävään työhön. (Aura & Ruuskanen 2006, 157 - 158.) Taiteellisen toiminnan kautta on mahdollista avata uusi kulttuurinen

tila, johon osallistujat, lapset ja aikuiset, siirtyvät yhdessä omista tutuista maailmoistaan. (Pääjoki 2007, 294.) Näin päästään pois ajatuksesta, että aikuinen tietää aina paremmin kuin lapsi (Pääjoki 2007, 290).

Aikuisten käsitys lapsuudesta perustuu yleensä muistikuvaan omasta lapsuudesta ja näin aikuinen kuvittelee tietävänsä, millaista lapsuus on. Lapsuus on kuitenkin muuttunut ja lastenkulttuuri sen mukana. Lasten kanssa toimivan aikuisen tulisi tunnistaa kulttuuriset erot sekä samalla kunnioittaa lapsen kulttuuria. Taiteen kautta aikuisten on mahdollista päästä lähelle lasten maailmaa ja löytää ehkä jotain sellaista, minkä on omasta lapsuudestaan unohtanut tai mitä ei ole itse kokenut. (Pääjoki 2007, 288 – 289.) Aikuiset yleensä tuottavat lapsille suunnatut kulttuuripalvelut. Yleisötyö lasten kanssa on väylä, jonka kautta aikuiset voivat oppia lapsilta ja lasten tavasta käsitellä asioita. Parhaimmillaan yleisötyöprojektissa päästään tilanteeseen, jossa molemmat osapuolet, sekä lapset että taidelaitos, hyötyvät.

2.4 Yleisötyö tanssiteattereissa

Tanssi on sanatonta viestintää parhaimmillaan. Tanssimalla voi ilmaista itseään ja tuoda esille tunteuksiaan. Itse tanssijana koen tämän hyvin voimaa-antavana kokemuksena. Tanssi on hyvin kokonaisvaltainen itseilmaisun muoto, sillä siinä yhdistyvät keho ja mieli sekä musiikki ja liike. Lisäksi tanssi opettaa kärsivällisyyttä ja keskittymiskykyä sekä lisää itsetuntemusta ja itseluottamusta. Tanssiminen voi olla myös keino kertoa asioita toiselle ihmiselle. Tanssija-koreografi Sidi Larbi Cherkaoui (2012) kuvailee tanssia yhtenä rehellisimmistä ilmaisun muodoista. Cherkaouin mukaan tanssimalla toistensa kanssa ihmiset heijastavat toisistaan ehkäpä eniten rehellisyyden hetkeä.

Kun tanssiteattereissa tehdään yleisötyötä, tuodaan tanssin tarjoamat mahdollisuudet myös heille, joille se on ennestään vierasta. Tanssiteatterin yleisötyöllä on omat erityispiirteensä, jotka poikkeavat puheteatterissa tehtävästä yleisötyöstä. Tanssiteatteri MD:n toiminnanjohtaja Anniina Kumpuniemen (2012b) mielestä yleisötyön avulla avataan ovia sanattomaan, usein vaikeaksi koettuun tanssin maailmaan. Tanssiteatteri MD:ssä on tehty taiteilijaesittelyjä, kulissikierroksia, kummiluokkaprojekteja sekä työpajoja ja keskusteluja esitysten yhteydessä.

KUVA 2. Teoksesta Ronja Ryövärintytär, koreografia ja ohjaus Anniina Kumpuniemi (Ijäs, Ari 2012.)

Nykytanssi, kuten muutkin nykytaiteen muodot, tarkastelee aikamme ilmiöitä ja haastaa katsojan esittämään kysymyksiä pyrkimättä antamaan niihin vastauksia. Tanssiteos voi myös kannustaa katsojan älylliseen leikkiin ja pohtimaan omia ennakkokäsityksiään. (Kirsi 2007, 175.) Tanssiteatterin yleisötyöllä nykytanssia tuodaan syvemmin tutuksi katsojille (Kumpuniemi 2012b). Potentiaalisella yleisöllä saattaa olla ennakkoluuloja nykytanssia kohtaan. Tanssilla ei ole taidemuotona vielä täysin samaa asemaa Suomessa kuin puheteatterilla. Yleisötyöllä pyritään poistamaan ennakkoluuloja tarjoamalla innostavia kokemuksia nykytanssista. (Kirsi 2007, 180.) Tanssiteosten yhteydessä järjestettäviin tanssityöpajoihin osallistuneet katsojat saattavat kokea teoksen uudella tavalla, kun ovat ensin itse tutustuneet liikkeeseen. (Kirsi 2007, 176.)

Tanssin avulla on mahdollista rikkoa rajoja. Esimerkiksi yhteisen kielen puuttuminen ei haittaa tanssin maailmassa. Tanssi yhdistää ihmisiä, jotka eivät välttämättä muuten keskenään tapaisi. Aura ja Ruuskanen (2006, 164) kertovat tanssiteatteri Hurjaruuthin projekteista, joissa eri sukupolvet sekä eri maista tulevat lapset kohtaavat. Hurjaruut-

hin Vauvasta vaariin-projekti loi mahdollisuuden sukupolvien kohtaamiselle. Puoli vuotta kestäneen projektin työpajat toivat yhteen eri-ikäisiä aikuisia ja lapsia, jotka toimivat yhdessä tanssin keinoin. Tanssiteatterissa on myös vierailut ulkomaisia kooreografeja, jotka ovat toteuttaneet tanssiin ja liikkeeseen perustuvia työpajoja – ilman yhteistä kieltä osallistujien kanssa.

Uuden tanssin keskus Zodiakissa toteutetaan esitysten yhteydessä tapahtuvaa ja tanssin soveltavaan käyttöön perustuvaa yleisötyötä. Zodiakissa otetaan huomioon, että ihmiset oppivat eri tavoin. Tanssin historiaa ja teoriaa voidaan käsitellä tiedollisella tasolla, mutta tärkeää tanssissa on kehon hiljainen tieto, johon ei sanoja tarvita. Monien tanssillisten työpajojen lähtökohtana on saada osallistujat tutustumaan omaan liikkeeseensä ja liikkumiseensa. Tavoite voi olla myös yhteisötanssillinen. (Kirsi 2007, 175.)

Monille tanssin liikekieli on vierasta. Tanssin avulla työpajoihin osallistuvat oppivat luomaan uusia näkökulmia itseensä ja muihin ihmisiin (Kirsi 2007, 175). Heimonen (2005, 101) toteaa, että liike on keino hahmottaa maailmaa sekä aistia toisia ihmisiä. Monelle tanssityöpajaan osallistuvalla oma fyysisyys on vierasta ja työpajat vaativatkin osallistujilta hyppyä tuntemattomaan. Kukaan ei tiedä, mitä tulee tapahtumaan. Osallistujilla on kuitenkin lupa ihmetellä. Tanssityöpajoissa ei tarvitse osata, tietää tai hallita. Parhaimmillaan yhteisötanssi tuo osallistujille täysin puhdasta iloa. Heimonen (2005, 103) kertoo, että yhteisötanssi tarjoaa tanssin ammattilaisille haasteellisen työkentän ja uusia tapoja tehdä tanssia ja tanssittaa. Olennaista on kommunikointi osallistujien kanssa ja heidän arvostamisensa. Muistettava on, että toiminta eli itse tanssi on jo merkityksellistä. Cherkaoui (2012) pohtii, että juuri seuraamalla toisten ihmisten liikkumista voimme tuntea heidän energiansa ja tunteensa, ja liikkeen avulla opimme ymmärtämään heitä.

3 TANSSITEATTERI MD:N YHTEISTYÖ KUMMILUOKKIEN KANSSA

Tanssiteatteri MD:n syykaudella 2012 esitettävä Ronja Ryövärintytär on Astrid Lindgrenin tarinaan perustuva tanssiteos. Tanssiteoksen valmistumista seurasi yhteensä yksitoista eri luokka-asteilta kummiluokaksi ilmoittautunutta koululuokkaa. Tanssiteatterilta esitettiin toivomus, että vastapalveluksena kummiluokkatoimintaan osallistu-

miselle taiteellinen työryhmä saisi palautetta, näkemyksiä ja ehdotuksia teoksen rakentumisesta, toteutustavoista ja taiteellisista ratkaisuista (Kumpuniemi 2012a). Projektin valmistelu aloitettiin keväällä 2012. Tanssiteatterista otettiin yhteyttä tampere-laisiin kouluihin ja kutsuttiin kouluja mukaan kummiluokkayhteistyöhön. Osa luokista vieraili tanssiteatterilla jo keväällä. Koululaiset tapasivat puvustajan ja saivat kertoa omia näkemyksiään esiintymisasuista. Kun harjoitukset alkoivat elokuussa, koululaiset kävivät seuraamassa harjoituksia ja tutustuivat tanssijoihin. Osa luokista tapasi myös muita työryhmän jäseniä, kuten pukusuunnittelijan ja lavastajaan ja tutustui heidän työhönsä. Lopulta kaikki kummiluokat pääsivät katsomaan esityksen ennakkonäytöstä ja saivat antaa vielä viimeiset kommenttinsa ennen ensi-iltaa.

KUVA 3. (Poikonen, Elina 2012.)

Kummiluokkaprojekti on ollut ainutlaatuinen tilaisuus sekä koululaisille että taiteelliselle työryhmälle. Lapset pääsivät tuomaan mielipiteensä esille teoksesta, jonka kohderyhmä he itse ovat. Tanssiteatterin työntekijät saivat tärkeää tietoa lasten näkemyksistä. Kirsi (2007, 177) muistuttaa, että nuoret ovat yleisötyölle tärkeä kohde ja parhaiten heidät saavuttaa koulujen ja oppilaitosten kanssa. Kun projektit suunnitellaan niin, että niitä voidaan hyödyntää kouluissa, on samalla mahdollista kehittää koulumaail-

maan sopivia luovia työskentelytapoja. Näin yleisötyöllä voidaan saavuttaa myös oppimiseen liittyviä pidemmän aikavälin päämääriä.

Tarkastelin Ronja Ryövärintytär-tanssiteoksen ympärille rakennettua yleisötyöprojektia paikan päällä Tanssiteatteri MD:n tiloissa sekä tanssijoiden kouluvierailulla. Valitsin kaksi kummiluokkaa, joita haastattelisin myöhemmin. Nämä olivat Olkahisen koulun viides luokka sekä Tesoman yläasteen kahdeksannen luokan ilmaisutaidon valinnaisryhmä. Valitsin nämä luokat siksi, että halusin saada selville eri-ikäisten koulu-
laisten näkemyksiä. Tutkimukseni tavoitteena oli selvittää, miten kummiluokkien oppilaat ovat kokeneet vierailut tanssiteatterille. Halusin saada selville, mikä heidän mielestään vierailuilla oli parasta, mitä he olisivat halunneet tehdä eri tavalla, mitä uutta tietoa he saivat ja miten heidän käsityksensä tanssista ja teatterista mahdollisesti muutuivat. Toivoin saavani ideoita siitä, miten lasten kanssa tehtävää yleisötyötä tanssiteatterissa voidaan kehittää jatkossa vai onko toimintatapoja tarpeen edes muuttaa. Minua kiinnosti myös se, miten tämä yleisötyöprojekti yhdistettiin kummiluokkien koulutyöhön.

Olkahisen koulun viidennen luokan oppilaat olivat vierailulla hyvin kiinnostuneita ja innokkaita. He olivat edellisenä keväänä koulussa sekä lukeneet Ronja Ryövärintytär-kirjan että katsoneet kirjaan perustuvan elokuvan, joten tarina oli heillä tuoreessa muistissa. Monet muistelivatkin vierailun aikana kohtauksia kirjasta ja elokuvasta. Tällä luokalla yleisötyöprojekti yhdistettiin kuvaamataidon opetukseen. Tarkoituksena oli, että oppilaat tekevät kuvaamataidossa pukuluonnokset valitsemalleen hahmolle Ronja Ryövärintytär-tarinasta. Olikin hyvä, että oppilaat pääsivät tapaamaan sekä pukusuunnittelija Elina Vätön että lavastaja Carmela Wagerin. Vättö ja Wager näyttivät lapsille luonnoksia ja suunnitelmia. Lapset pääsivät kommentoimaan ja kertomaan omat näkemyksensä luonnoksista. Heillä oli paljon omia mielipiteitä, jotka he reippaasti ilmaisivat. Oppilaat myös esittivät paljon kysymyksiä sekä pohdiskelivat asioita. He olivat todella uteliaita ja selvästi hyvin kiinnostuneita teoksen visuaalisesta puolesta.

Puku- ja lavastussuunnitelmien katsomisen jälkeen oppilaat pääsivät seuraamaan tanssiteoksen harjoituksia katsomoon. He näkivät harjoitukset kahdesta eri kohtauksesta. Toisessa kohtauksessa tanssijat harjoittelivat hevosia, toisessa kohtauksessa harjoiteltiin kahden ryövärin painikohtausta. Luokka seurasi harjoituksia puolisen tuntia. He

jaksoivat istua ja keskittyä koko tämän ajan. Erityisesti painikohtaus herätti hilpeyttä koululaisissa. Harjoitusten jälkeen oppilaat keskustelivat koreografin ja tanssijoiden kanssa. Oppilaat pääsivät sanomaan oman mielipiteensä tanssista ja musiikista. Koululaisilla oli tanssista ja liikkeistä paljon omia näkemyksiä ja he uskalsivat esittää myös kritiikkiä näkemästään. Heidän mielestään esimerkiksi hevoskohtauksessa tanssijat eivät muistuttaneet tarpeeksi hevosia. Painikohtaus herätti innostusta erityisesti poikien keskuudessa.

Tesoman yläasteen kahdeksannen luokan ilmaisutaidon valinnaisryhmän oppilaat vierailivat tanssiteatterilla myös elokuussa. Anniina Kumpuniemi esitteli heille tanssiteatterin näyttämöä ja katsomoa, ja oppilaat pääsivät myös vilkaisemaan äänipöytää. Tämän jälkeen siirryttiin harjoitussaliin, jossa oppilaat saivat seurata tanssiteoksen pääroolien Ronjan ja Birkin yhteiskohtauksen harjoittelua. Tanssijat kertoivat oppilaille samalla tanssijan työstä ja muun muassa siitä, mitä heidän tulee ottaa huomioon harjoittellessaan heti aamulla. Oppilaille tarjottiin mahdollisuutta esittää kysymyksiä ja mielipiteitä. Kovin moni ei sanonut omaa mielipidettään tai esittänyt kysymyksiä. Luulen tämän johtuvan ainakin osittain heidän iästään. Lapsille omainen välittömyys alkaa vähentyä teini-iässä. Vierailun ajankohdalla saattoi myös olla vaikutusta. Vierailu tapahtui heti yhdeksältä aamulla, ja kaikki eivät ehkä olleet vielä täysin hereillä. Oppilaita tarkkaillessani huomioin kuitenkin, että tanssi ja itse tanssiteatteri paikkana herättivät kiinnostusta ja varmasti moni mietti asioita itsekseen.

Suurin osa kummiluokkayhteistyöstä tapahtui Tanssiteatteri MD:n tiloissa. Eräs yhteistyökouluista, Vahalahden koulu Nokialla, sijaitsee kuitenkin niin kaukana Tampereen keskustasta, että Ronja Ryövärintyttären harjoitukset päätettiin viedä paikan päälle koululle. Mukaan Vahalahden koululle lähtivät pääroolien eli Ronjan ja Birkin osat tanssivat Milka Laakso ja Sakari Saikkonen, koreografi Anniina Kumpuniemi ja minä. Vahalahden koulu on kyläkoulu, jossa on 31 oppilasta. Vietimme koululla yhden tunnin 29. elokuuta. Vierailun rakenne oli samankaltainen kuin kummiluokkien vieraillessa tanssiteatterille. Kokoonnuimme liikuntasalissa, johon kaikki oppilaat luokkasteilta 1 - 6 saapuivat seuraamaan tanssiharjoituksia. Ensin Anniina Kumpuniemi kertoi yleisesti tanssiteatterista sekä Ronja Ryövärintytär-teoksesta. Sitten Laakso ja Saikkonen harjoittelivat yhteistä kohtaustaan, aivan kuten olisivat tanssiteatterin harjoitussalissakin tehneet. Harjoitusten jälkeen koululaisilla oli mahdollisuus esittää kysymyksiä ja kommentoida tanssia ja musiikkia. Myös koreografi esitti kysymyksiä

lapsille. Tässä toteutettiin Kirsin (2007, 173) kuvailemaa outreach-tyyppistä yleisötyötä, jossa taidelaitos siirtyy teatterista ihmisten keskuuteen. Luokanopettaja Kristiina Länsiön (2012) mukaan koululaiset olivat suhtautuneet positiivisesti tanssijoiden vierailuun. Heidän mielestään tanssi oli hienoa. Kuitenkaan aivan pienimmät oppilaat eivät täysin ymmärtäneet, miten tanssin keinoin on mahdollista kertoa ja herättää eloon koko kirjan tarina.

Ronja Ryövärintytär-yleisötyöprojektia hyödynnettiin Vahalahden koulussa monipuolisesti. Tarina ja projekti otettiin mukaan koulutyöhön useassa oppiaineessa. Länsiö (2012) kertoo, että kaikki lukivat itse Ronja Ryövärintytär-kirjan ja nuorimmille oppilaille kirja luettiin ääneen. Tarinan tapahtumista keskusteltiin yhdessä. Kuvaamataidon tunneilla tehtiin töitä tarinan metsän hahmoista sekä kirjassa kuvatuista villihevosista. Myös ilmaisutaidon tunneilla tarinaa on hyödynnetty näyttelemällä Ronjaa ja Birkiä. Tunneilla tehtiin esityksiä Ronjan ja Birkin sekä jonkin toisen hahmon kohtaamisesta. Tarkoituksena on myös rakentaa koulun pihalle Ronjan ja Birkin maja, jossa vietetään yhdessä majapäivää ennen syyslomaa.

Seurasin kummiluokkaprojektin etenemistä ja tein havaintoja vierailupäivien yhteydessä. Erityisesti kiinnitin huomiota Olkahisen koulun viidenteen luokkaan ja Tesoman koulun kahdeksaluokkalaisten ryhmään. Näitä kummiluokkia lähdin haastattelemaan ja oppilaat pääsivät kertomaan tarkemmin näkökulmiaan.

4 KOULULAISTEN NÄKÖKULMIA PROJEKTISTA

4.1 Koululaisten haastattelu

Tutkimukseni tavoitteena oli selvittää kummiluokkien oppilaiden mielipiteitä Ronja Ryövärintytär-teoksen ympärille rakennetusta yleisötyöprojektista sekä saada selville heidän näkemyksiään tanssiteatterista ylipäänsä. Tutkimukseni toteutin kvalitatiivisesti havainnoinnin, kyselyjen sekä haastattelujen ja keskustelun avulla. Olin kahden haastattelemani kummiluokan mukana heidän vieraillessaan tanssiteatterilla. Kyselyt toteutin paikan päällä kummankin luokan oppitunneilla.

Kvalitatiiviselle tutkimustyypille on ominaista, että aineisto kootaan luonnollisissa tilanteissa, myös keskustelemalla tutkittavien kanssa. Tutkimuksen kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti. Tutkimuksessa suositaan sellaisia tutkimusmetodeja, joissa tutkittavien näkökulmat tulevat esille ja he pääsevät itse ääneen. (Hirsjärvi ym. 2007, 160.) Tähän pyrin omassa tutkimuksessani. Valitsin tarkoituksella juuri viiden ja kahdeksannen luokan ja halusin saada mahdollisimman kokonaisvaltaisen kuvan eri ikäryhmiin kuuluvien oppilaiden mielipiteistä. Hirsjärvi ym. (2007, 218) muistuttaa, että kvalitatiivisessa tutkimuksessa, jossa aineistoa kerätään monessa eri vaiheessa ja rinnakkain eri menetelmiä käyttäen, myös analyysia tehdään pitkin matkaa tutkimuksen edetessä.

Kyselylomake parantaa tutkimuksen luotettavuutta, kun kysymykset esitetään jokaiselle henkilölle täysin samassa muodossa (Valli 2001, 101). Tein kyselylomakkeet, mutta halusin myös haastatella koululaisia suullisesti sekä keskustella heidän kanssaan. Toimin näin, koska halusin varmistua, että saisin selville kaikkien ajatukset. Osa lapsista ilmaisee itseään paremmin suullisesti ja osa taas kirjallisesti. Hirsjärvi ym. (2007, 200) toteaa, että haastattelun avulla voidaan syventää jo saatuja tietoja sekä esittää lisäkysymyksiä.

Kysymykset luovat perustan tutkimuksen onnistumiselle. Niiden laatimisessa täytyy olla huolellinen, sillä kysymysten muoto voi aiheuttaa virheitä tutkimustuloksissa. Vastaaja ei välttämättä ajattele niin kuin tutkija on tarkoittanut. (Valli 2001, 100.) Otin huomioon eri ikäryhmät suunnitellessani haastattelukysymyksiä. Muokkasinkin kummallakin luokalle omat kysymykset, sillä luokkien tavoitteet projektin kannalta olivat erilaiset. Suunnittelimme kysymyksiä yhdessä Ronja Ryövärintyttären koreografi Annina Kumpuniemen kanssa. Minulle oli tärkeää nimenomaan tietää, mitä taiteellinen työryhmä haluaisi saada selville. Lisäksi pyrin siihen, että esitän kysymykset ymmärrettävästi. Tein kyselyihin ainoastaan avoimia kysymyksiä. Vallin (2001, 111) mukaan avointen kysymysten etu on se, että niiden avulla vastaajien mielipiteistä on mahdollista saada perusteellista tietoa. Lisäksi vastausten joukossa voi olla hyviä ideoita.

Kyselyllä on etujen lisäksi myös haittapuolensa. Avointen kysymysten analysointi on työläämpää kuin valmiiden vastausehtojen tulkinta (Valli 2001, 111). Tutkija ei myöskään voi tietää varmasti, miten motivoituneita vastaajat ovat ja ovatko he yrittäneet vastata rehellisesti tai huolellisesti. Vastaajat eivät välttämättä vastaa kaikkiin

kysymyksiin. (Hirsjärvi ym. 2007, 190.) Vastaamattomuus voi johtua joko vastaajan kiinnostuksen puutteesta tai siitä, ettei tämä ole ymmärtänyt kysymystä. Halusin olla itse henkilökohtaisesti paikalla jakamassa kyselylomakkeet, sillä näin pääsin kertomaan tutkimuksestani oppilaille ja heillä oli mahdollisuus kysyä minulta, mikäli eivät jotakin kysymyksistä ymmärtäneet. Halusin myös ilmaista heille, että he ovat tärkeässä roolissa koulutyössäni ja heistä on paljon apua minulle. Toivoin, että tämä olisi nostanut heidät motivaatiotaan vastata kysymyksiin huolellisesti.

Kun kyseessä on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, vaihtoehtoja tutkimusaineistoin analysoimiseksi on monia eikä tarkkoja sääntöjä analyysin tekemiseen ole. Tutki- ja tekee alustavia valintoja jo aineistoon tutustuessaan. (Hirsjärvi ym. 2007, 219.) Tein havaintoja jo koululaisten vieraillessa tanssiteatterille, ja osittain näiden havaintojen perusteella päädyin valitsemini tutkimusmenetelmiin ja kysymyksiin. Pyrin analyysissäni Hirsjärven ym. (2007) kuvailemaan ymmärrykseen perustuvaan lähestymistapaan, jossa käytetään laadullista analyysia ja päätelmien tekoa.

Kun tutkimuksen kohteena on lapsia, täytyy muistaa lapsiystävällisyys koko tutkimusprosessin ajan. Tutkimus ei saisi häiritä lapsen koulunkäyntiä ja tutkimukseen osallistumisen tulisi olla hauskaa. (Aarnos 2001, 144.) Koska haastattelin alaikäisiä lapsia ja nuoria, minun oli otettava huomioon myös eettiset säännöt tutkimusta tehdessäni. Pyysin luokkien opettajia varmistamaan, että lapsilla on vanhempien lupa osallistua tutkimukseen. Yhteistyö opettajien kanssa oli tärkeää tutkimusprosessin etenemisen kannalta. Opettajat ehdottivat minulle sopivia oppitunteja kyselyjen tekemiselle. Näin tutkimus saatiin sovitettua lukujärjestykseen osaksi koulutyötä.

Ennen lasten haastattelua on hyvä tutustua etukäteen lasten kokemusmaailmaan (Aarnos 2001, 147). Olen ollut aika paljon tekemisissä lasten kanssa, jotka ovat saman ikäisiä kuin haastattelemani oppilaat. Pyrin kysymyksiä tehdessäni ajattelemaan niin kuin 11- tai 14-vuotiaat ajattelevat. Olin tavannut kummankin ryhmän jo tanssiteatterilla, joten minulla oli myös jonkinlainen käsitys heidän käyttäytymisestään. Päätin, että viidesluokkalaisten kanssa panostan suulliseen haastattelumenetelmään ja kahdeksannen luokan kanssa taas luotin kirjalliseen kyselyyn. Viidennellä luokalla oli hyvin sanavalmiita oppilaita ja ajattelin, että saan heidän ajatuksiaan paremmin selville keskustelemalla. Kahdeksannen luokan oppilaat taas olivat pidättyväisempiä. Teini-ikäiset miettivät paljon sitä, mitä kaverit heistä ajattelevat ja tiedän, että he eivät vält-

tämättä uskalla sanoa ääneen kaikkia ajatuksiaan. Pelkäsin, että suullisella haastattelulla jotain olennaista tietoa saattaisi jäädä pois. Niinpä laadin heille enemmän kirjallisia kysymyksiä.

Vierailin viidennen luokan kuvaamataidon tunnilla sekä kahdeksannen luokan ilmaisutaidon tunneilla toteuttamassa kyselyt. Olin laatinut kyselylomakkeiden kysymykset etukäteen ja lisäksi pohtinut asioita, joista halusin keskustella. En voinut kuitenkaan tietää etukäteen esimerkiksi sitä, millaiset tilat minulla on käytössä, ja valmistauduin henkisesti siihen, että tilanne elää. Hirsjärvi ym. (2007, 160) muistuttaa, että kvalitatiiviselle tutkimukselle ominaista on myös se, että tutkimus toteutetaan joustavasti ja suunnitelma voi muuttua olosuhteiden mukaan.

Opettajat olivat kertoneet tulostani ja haastattelusta oppilaille etukäteen, joten vierailuuni oli varauduttu. Haastattelutilanteet sulautuivat osaksi oppitunteja. Viidennen luokan kuvaamataidon tunnilla annoin oppilaille kaksi kysymystä kirjallisesti. Kun he olivat vastanneet, jaoin luokan kahteen ryhmään ja tein ryhmähaastattelut. Haastattelut toteutin tyhjässä luokassa sillä välin kun puolet luokasta jäi omaan luokkaansa jatkaamaan kuvaamataidon töitään. Ryhmähaastattelutilanteessa esitin kysymykset suullisesti ja lapset saivat vastata vuorollaan. Aarnoksen (2001, 148) mukaan ryhmähaastattelun tavoitteena on myös saada lapset kuuntelemaan toisiaan ja luomaan uusia ajatuksia keskustelun avulla. Asiat tulisi esittää haastattelutilanteessa rauhallisesti, antaa lapsille aikaa ajatteluun sekä kuunnella heitä.

Haastattelijä voi apukysymyksillä tukea jokaisen omaa ilmaisua ja toisaalta yhteistä keskustelua (Aarnos 2001, 148). Pysin ottamaan kaikki oppilaat haastattelutilanteessa huomioon. Erityisesti kiinnitin huomiota siihen, että hiljaisemmatkin oppilaat saivat puheenvuoron kysymällä heidän mielipidettään vielä erikseen. Annoin lasten puhua ja kertoa ajatuksensa, mutta pyrin viemään keskustelua eteenpäin. Minulla oli kysymykset valmiina, mutta tarkensin niitä ja esitin lisäkysymyksiä tilanteen mukaan.

Toinen ryhmä, jota haastattelin, oli kahdeksannen luokan ilmaisutaidon ryhmä. Vierailin myös heidän oppitunneillaan henkilökohtaisesti toteuttamassa kyselyt ja kertomassa opinnäytetyöstäni. Kyselylomakkeiden täyttämisen jälkeen viritimme ilmaisutaidon opettajan, Petri Mäkipään, kanssa keskustelun oppilaiden kanssa. Kerroin oppilaille muun muassa siitä, mitä kulttuurituotannon koulutusohjelma pitää sisällään, mitä töitä

kulttuurituottajat voivat tehdä ja mitä muuta teatterissa voi tehdä työkseen kuin esiintyä. Lisäksi keskustelimme teatteri- ja tanssi-ilmaisun eroista. Kirjallisessa kyselyssä oppilaat olivat saaneet vastata kysymyksiin myös ammatillisesta näkökulmasta ja esimerkiksi miettiä sitä, haluaisivatko he itse olla teatterissa tai tanssiteatterissa töissä. Näin kysely ja keskustelu tukivat toisiaan. Kyselin heiltä myös suullisesti vähän samoja kysymyksiä kuin kirjallisessa kyselyssäkin toivoen saavani mahdollisimman hyvän kokonaiskuvan heidän näkemyksistään.

4.2 Viidennen luokan oppilaiden näkemykset

Vierailin Olkahisen koulun viidennen luokan kuvaamataidon tunnilla toteuttamassa sekä kirjalliset että suulliset kyselyt. Aluksi oppilaat saivat kirjoittaa vastaukset kirjallisiin kysymyksiin. Kaksi kirjallista kysymystä olivat: *1. Mikä oli parasta vierailulla tanssiteatterille? 2. Mitä teatterissa tehdään?* Kysymyksillä halusin aluksi herätellä heitä ja johdatella aiheeseen, josta puhuisimme ryhmähaastattelussa. Kaikki vastasivat molempiin kysymyksiin ja myöhemmin keskustelivat aiheesta innokkaasti tuoden esille omia ideoitaan. Ryhmähaastatteluissa kysyin, mikä vierailulla oli ollut parasta ja mitä vierailusta jäi mielen, mitä muuta lapset olisivat halunneet tehdä vierailulla, tuike tanssista ja musiikista mieleen Ronja Ryövärintytär-tarina, ja halusivatko oppilaat tulla katsomaan valmiin esityksen tanssiteatterille. Sain käsityksen siitä, mitä oppilaat tietävät teatterista ja miten he suhtautuivat vierailuun tanssiteatterilla. Pääsin myös näkemään heidän kuvaamataidontyönsä, joihin oli haettu inspiraatiota Ronja Ryövärintytär-teoksen pukusuunnittelijan tapaamisesta.

4.2.1 Ajatuksia teatterista

Pyysin koululaisia kertomaan, mitä teatterissa tehdään esimerkiksi silloin, kun siellä ollaan töissä. Käsittelin yhteensä 26 vastausta. Suuri osa vastauksista oli tarkkoja, täsmällisiä ja yllättävänkin analyttisiä loppujen lopuksi yksinkertaiseen kysymykseen. Kymmenen oppilasta vastasi, että teatterissa näytellään, tehdään näytelmiä, esitetään esityksiä tai harjoitellaan näytelmiä ja esityksiä. Olin odottanutkin näyttelemisen olevan yleinen vastaus. Muut oppilaat kertoivat näkemyksiään vielä tarkemmin.

Osalle lapsista vierailu tanssiteatterille sekä keskustelu harjoitusten seuraamisen jälkeen olivat selvästi jääneet mieleen. Vierailukokemus on saattanut vaikuttaa joihinkin vastauksiin, joissa mainitaan mielipiteiden kysyminen ja tanssi.

Näytellään ja kysytään muiden ihmisten mielipidettä.

Näytelmiä, esityksiä, tanssiesityksiä ja ehkä kysellään mielipiteitä.

Tanssitaan ja esitetään esityksiä.

Näytellään ja tanssitaan kertomuksia ja tositarinoita.

Teatterissa harjoitellaan ja näytetään näytelmiä sekä tanssinäytelmiä tai tanssijuttuja.

Teatterissa näytellään ja tanssiteatterissa tanssitaan ja näytellään.

Jotkut oppilaat ottivat esille myös muut ammatit tai yleensä työskentelyn teatterissa. Erilaiset ammatit teatterin sisällä tulivat tutuiksi luokan vieraillessa tanssiteatterilla.

Näytellään, lavastetaan, harjoitellaan ja tehdään näytelmiä.

Teatterissa näytellään näytelmiä, musikaaleja yms. teatterissa myös on töissä esim. lavastajat, näyttelijät ja pukusuunnittelijat.

Näytellään, tanssitaan, harjoitellaan, ollaan töissä, esiinnyttään.

Osa analysoi esityksiä tarkemmin. Yksi vastauksista, jolla viitataan elokuvaan, herätti minussa hieman ihmetystä. Ilmeisesti kaikki termit eivät ole selviä kaikille. Vastaus, jossa viitattiin viihteen tekemiseen ja musikaaleihin, ilahdutti. Ilmeisesti tämä oppilas on käynyt teatterissa enemmänkin.

Teatterissa tehdään esityksiä (musiikki, näytelmä ja tanssi).

Teatterissa tehdään viihdettä, esim. musikaalit, näytelmät, tanssinäytelmät.

Teatterissa näytellään näytelmiä, musikaaleja yms.

Siellä luodaan näytelmiä valmiista tai itse keksityistä tarinoista.

Näyttelijät näyttelee jotain elokuvaa.

Lisäksi kaksi oppilasta huomasi ottaa esille myös yleisön näkökulman. Toisella heistä näyttäisi olevan taipumusta myös taloudelliseen ajatteluun.

Teatterissa tehdään näytelmiä, joita ihmiset käyvät katsomassa.

Näytellään, tanssitaan ja soitetaan ihmisille, jotka maksaa siitä.

Vastausten perusteella voi päätellä, että kaikille luokan oppilaille teatterimaailma on jollain tapaa tuttua. Heillä kaikilla ainakin on selvä käsitys siitä, mitä teatterissa yleensä tehdään tai mitä siellä on tarkoitus tehdä.

4.2.2 Ajatuksia vierailusta tanssiteatterille

Oppilaat vastasivat kirjallisesti, mikä oli heidän mielestään parasta vierailulla tanssiteatterille. Suurimmalle osalle joko tanssiharjoitusten tai puku- ja lavastussuunnitelmien näkeminen oli mieleenpainuvuin kokemus. Kahdeksan oppilasta vastasi, että parasta vierailulla oli joko pukuluonnosten tai lavastekuvien tai molempien näkeminen. Tämän luokan kanssa vierailulla painotettiin tanssi-ilmaisuun tutustumisen lisäksi teoksen visuaalista puolta. Koulussa he tekivät kuvaamataidon tunnilla pukusuunnitelmat valitsemalleen hahmolle Ronja Ryövärintytär-tarinasta. Näin piirroksat vieraillessani kuvaamataidon tunnilla ja huomasin, että oppilaat olivat selvästikin inspiroituneet luonnosten näkemisestä.

KUVA 4. (Nuuttila, Eveliina 2012.)

Kahdentoista oppilaan mielestä paras asia vierailun aikana oli tanssiharjoitusten seuraaminen tai jokin tanssiin liittyvä asia. Kahdelle oppilaalle oli erityisesti jäänyt mieleen kohtaus, jossa harjoiteltiin kahden ryövärin painia. Myöhemmin suullisissa ryhmähaastatteluissa kysyin vielä, mitä vierailusta jäi päällimmäisenä mieleen tai mikä oli parasta. Moni vastasi edelleen, että pukuluonnosten näkeminen tai harjoitusten katsominen. Eräälle oli jäänyt mieleen se, että tanssiteatteri sijaitsi yllättävässä paikassa. Oppilas ei ollut odottanut, että tanssiteatteri voisi olla tavallisessa kerrostalorakennuksessa aivan kaupungin keskustassa.

Kirjallisissa vastauksissa nousi esille minulle yllättävä näkökulma. Kahden oppilaan mielestä parasta oli oman mielipiteen ilmaisu.

Parasta oli se, että sai sanoa oman mielipiteensä.

Sai itse kommentoida musiikkiin, liikkeisiin ynnä muuta.

Lapset elävät arjessa aikuisten ehdoilla. Tässä arjessa aikuiset määrittelevät toiminnan muodot, ajata ja paikat. (Pääjoki 2007, 288.) Lapset eivät yleensä ole tottuneet siihen, että heiltä kysyttäisiin mielipidettä johonkin sellaiseen asiaan, jonka tekijä on aikuinen. Edellä mainitut vastaukset ovat tästä esimerkki. Yleisötyötä tekemällä luodaan uusia vuorovaikutuskeinoja taiteilijoiden ja katsojien välille, siinäkin tapauksessa, että katsoja on lapsi. Näille lapsille oli tärkeää se, että he saivat kertoa oman mielipiteensä tanssiteoksesta. Pääjoki (2007, 288) toteaaakin, että taiteen väylän kautta aikuiset voivat päästä lähelle lasten kokemusmaailmaa.

Kirjallisessa kyselyssä ainoastaan kaksi oppilasta vastasi jollain tapaa negatiivisesti kysymykseen siitä, mikä vierailulla oli parasta. Toinen heistä vastasi, että ei tiedä. Toisella ei ollut jäänyt mitään positiivista mieleen vierailusta.

En tiedä, oli aika tylsää! No ehkä ne harjoitukset. Eli en tykännyt.

Yleisötyötä tehdessäkin täytyy muistaa, että kaikki eivät ole automaattisesti kiinnostuneita siitä, mitä heille esitellään ja se on vain hyväksyttävä. Tämä oppilas olisi ehkä ollut kiinnostunut jostakin muusta asiasta tanssiteatterissa. Oman epämurkavuusalueen ulkopuolelle meneminen on kuitenkin yleensä hyväksi ja voi olla mahdollista, että

vierailusta jäi hänellekin mieleen jotain, joka palautuu ajatuksiin tai tulee vastaan myöhemmin elämässä.

Ryhmähaastattelussa keskustelimme siitä, olisivatko lapset halunneet tehdä jotain muuta vierailulla. Eräs poika olisi halunnut nähdä musiikkilaitteet. Moni olisi halunnut nähdä puvut tanssijoiden päällä tai katsella harjoituksia enemmän. Muutama mainitsi, että olisi halunnut nähdä valmiin esityksen. Muistutin lapsia siitä, että esitys tai puvut eivät vielä olleet valmiita, ja vierailun ideana oli ollut se, että he näkisivät tanssijoiden harjoittelua. Nämä kommentit kuitenkin ovat merkki siitä, että lapset olivat innostuneet esityksestä ja tanssista. On todella positiivista, että he olisivat halunneet nähdä harjoituksia enemmän. Kun kysyin, kuka haluaisi nähdä valmiin Ronja Ryövärintytär-teoksen, kaikki viittasivat. Keskustelumme perusteella päätelen, että suurin osa oppilaista innostui tanssista ja tanssiteatterista vierailulla. Innostuksesta huolimatta kukaan ei vastannut, että olisi vierailulla halunnut itse kokeilla tanssimista. Tällainen vaihtoehto ei ehkä tullut kenenkään mieleen. Olin silti yllättynyt, sillä olin odottanut, että varmasti joku olisi halunnut tanssia myös itse. Tietysti on mahdollista, että joku oppilaista olisi halunnutkin, mutta ei haastattelussa muistanut tai uskaltanut sitä kertoa.

Kysyin oppilailta, tuliko heille tanssista mieleen Ronja Ryövärintytär-tarina. He olivat nähneet harjoituksissa kaksi kohtausta. Toisessa harjoiteltiin hevosia ja toisessa kahden ryövärin painia. Monelle tanssista ja musiikista tuli mieleen itse tarina. Eräs oppilas analysoi musiikkia. Hänen mielestään musiikki oli klassista, mutta se sopi tanssiteatteriin. Muutamalle erityisesti painikohtaus oli herättänyt mielikuvan ryöväreistä. Oppilailla oli omia mielipiteitä tanssista ja he selvästi innostuivat, kun pääsivät niitä kertomaan. He uskalsivat myös kritisoida tanssia, erityisesti hevoskohtausta. He toivat esille omia ehdotuksiaan siitä, miten liikkeet voisi tehdä. Yksi oppilaista ehdotti, että tanssijat voisivat tehdä enemmän kärrynpyöriä. Eräs oppilas oli yllättynyt siitä, miten akrobaattista tanssi oli.

Huomioin, että vierailu tanssiteatterille oli herättänyt Olkahisen koulun viidesluokkalaissa selkeästi sekä innostusta tanssiin että inspiraatiota omaan kuvalliseen ilmaisuun. Suurin osa oppilaista selvästi piti siitä, että pääsi kertomaan omia ajatuksiaan ja itse vaikuttamaan teoksen tekemiseen. Lapset yllättivät minut analyttisyydellään.

Oppilaille avautui tämän kummiluokkayhteistyön kautta aivan uusi maailma. Tämä on yksi arvokkaimpia asioita, joita yleisötyön avulla voidaan saavuttaa.

4.3 Kahdeksannen luokan ilmaisutaidon ryhmän näkemykset

4.3.1 Ajatuksia tanssiteatterista

Vierailin Tesoman yläasteella kummiluokkaryhmän ilmaisutaidon tunneilla toteuttamassa kirjalliset kyselyt. Lisäksi keskustelimme aiheeseen liittyvistä asioista. Kyselylomakkeessa kysyin seuraavat kysymykset: *1. Oletko käynyt ennen teatterissa, tanssiteatterissa, baletissa tai oopperassa? 2. Harrastatko itse tanssia tai teatteria? 3. Mikä oli parasta vierailulla tanssiteatterille? 4. Saitko jotain uutta tietoa tanssiteatterista? Mitä et tiennyt ennen vierailua? 5. Saitko tietää, mitä tanssijan työhön kuuluu? 6. Oletko ajatellut, että tekisit jotain työtä teatterissa tai tanssiteatterissa? Esim. näyttelijä, tanssija, koreografi, ohjaaja, lavastaja, puvustaja, ääniteknikko. 7. Haluaisitko tulla katsomaan Ronja Ryövärintytär- teoksen tanssiteatterille? 8. Haluaisitko tulla katsomaan jonkin muun tanssiteoksen tanssiteatterille?*

Analysoin vastauksia kysymys kerrallaan ja teemoittain. Lisäksi otan huomioon vastaajien harrastustaustan. Joidenkin vastausten analysointia vaikeuttavat yksipuoliset vastaukset. Kävin ilmaisutaidon tunneilla kaksi kertaa, sillä ryhmä oli jaettu kahtia. Ensimmäisellä tapaamiskerralla en huomannut painottaa, että olisi tärkeää saada kyllä ja ei-vastausten lisäksi hieman tarkempaa tietoa. Osan kysymyksistä olisin jo lomakkeessa voinut muotoilla eri tavalla. Kysyessäni saivatko oppilaat jotain uutta tietoa tanssiteatterista, olisi pitänyt pyytää heitä vielä kertomaan esimerkki. Sen sijaan, että kysyin, saivatko oppilaat tietää, mitä tanssijan työhön kuuluu, minun olisi pitänyt kysyä konkreettisesti mitä heidän mielestään tanssijan työhön kuuluu. Toisella tapaamiskerralla opastin oppilaita kysymyksiin liittyen ja pyysin kertomaan esimerkkejä. Tämä ohjeistus toimi, sillä tällä kertaa sain analyttisempia vastauksia. Kuten Valli (2001, 100) toteaa, kysymysten laadinnassa on oltava tarkka, sillä vastaaja ei välttämättä ajattele niin kuin tutkija on tarkoittanut.

Kyselyyn vastasi kuusitoista tanssiteatterilla vierailutta oppilasta. Heistä kaikki ovat käyneet aiemmin ainakin teatterissa. Vaikka annoin esimerkkejä, juuri kukaan ei kertonut, oliko käynyt juuri teatterissa vai kenties baletissa. Jokaisella vastaajalla on kui-

tenkin kokemus esittävästä taiteesta katsojan näkökulmasta. Oppilaista neljä harrasti kyselyn hetkellä tanssia, teatteria tai molempia. Viisi oppilasta on joskus harrastanut jompaakumpaa, mutta lopettanut. Seitsemällä oppilaalla ei ole harrastustaustaa teatterin tai tanssin alueilta.

Puolet vastaajista eli kahdeksan oppilasta oli sitä mieltä, että vierailulla parasta oli tanssin seuraaminen. Kahdelle jäivät mieleen mukavat henkilöt tanssiteatterilla. Kaksi oppilasta oli sitä mieltä, että tilojen näkeminen ja niihin tutustuminen oli mukavinta. Yhdelle vastaajalle mieleen jäivät näyttämön tikkaat ja tuolit. Neljä oppilasta ei ehkä ottanut joko vierailua tai kyselyä tai kumpaakaan kovin vakavasti. Ainakaan he eivät pitäneet tanssiin tai itse paikkaan tutustumista tärkeänä tai olennaisena. Kahden vastaajan mielestä parasta oli se, että ei tarvinnut olla koulussa. Yksi totesi, että paras juttu oli mukavat penkit katsomossa. Yhden mielestä parasta oli hieno kahvinkeitin.

Halusin tietää, mitä uutta tietoa oppilaat saivat tanssiteatterista tai saivatko he ylipäänsä mitään uutta tietoa. Vastauksista ilmeni, että tanssiteatteri oli monelle oppilaalle uusi paikka. Lisäksi tanssilla ilmaisu oli joillekin vierasta. Kaksi oppilaista vastasi, että tanssiteatteri oli heille täysin uusi paikka, ja siksi kaikki oli uutta. Ainoastaan kaksi oppilasta vastasi jotain tiloihin tai tekniikkaan liittyvää. Heistä toiselle uutta tietoa oli lavan korkeus. Toinen oli saanut tietää miten lava toimii. Hänelle uutta oli myös se, minkä näköinen paikka tanssiteatteri on. Ongelmaksi tämän kysymyksen vastauksen analysoinnissa muodostui se, että viisi oppilasta vastasi ainoastaan kyllä, mutta he eivät kertoneet tarkemmin, mitä uutta tietoa he saivat. Positiivista kuitenkin on, että ainakin jotain uutta he saivat tietää, eli vierailusta oli hyötyä. Viisi oppilasta sen sijaan vastasi, että eivät saaneet mitään uutta tietoa.

Kaksi oppilasta oli vierailulla havainnut, että tanssimalla voi ilmaista ja kertoa asioita. Heille tämä oli ennestään vieras ajatus. Toinen oli ymmärtänyt, että näytellä voi tanssilla ilman sanoja. Erä itse teatteria harrastava oppilas ei ollut tiennyt aiemmin, että koko esitys voisi olla pelkästään tanssia ja että esityksen päähenkilöt ”ainoastaan” tanssivat. Yleisötyö toi tässä tapauksessa nykytanssia ja tanssiteatterin ideaa tutummaksi, eli yksi tärkeistä tavoitteista saavutettiin.

Kysyin tanssijan työhön liittyen kaksi kysymystä: saiko tietää, mitä tanssijan työhön kuuluu ja mitä et tiennyt ennen vierailua. Kaikille oppilaille oli vierailun aikana muo-

dostunut ainakin jonkinlainen kuva siitä, mitä tanssijan työ on. Yksi oppilas vastasi, että sai tietää jonkin verran, mutta ei paljon. Kolme oppilasta kertoi tienneensä asian jo aiemmin, eivätkä he saaneet mielestään uutta tietoa. Loput vastasivat saaneensa tietoa tanssijan työstä. Tätä kysymystä olisi pitänyt täsmentää jo kyselylomakkeessa. Olisin voinut tehdä vielä kolmannen johdattelevamman kysymyksen, eli mitä mielestäsi tanssijan työ on. Näistä vastauksista voi silti päätellä, että yleisötyön avulla tuotiin tanssijan ammattia esille, sillä kukaan ei vastannut kielteisesti. Kaikki saivat tietää tanssijan työstä ainakin jotain. Eräs oppilas vastasi analyttisesti: *Paljon harjoittelua (tietenkin), pitää huomioida kaikki muut ja olla avoimin mielin.*

Harrastuneisuudella näytti olevan jonkinlainen vaikutus vastauksiin ja näkemyksiin. Yhteensä yhdeksällä oppilaalla on harrastustaustaa tanssista tai teatterista. Heistä seitsemän kertoi tanssiharjoitusten näkemisen olleen parasta vierailun aikana. Näistä yhdeksästä yhden oppilaan mielestä parasta oli mukavien henkilöiden tapaaminen ja yhden mielestä mukavinta oli nähdä tanssitilat. Kyselylomakkeiden täyttämisen jälkeen keskustelimme tanssista ja huomioin, että moni tyttö ryhmästä oli aiheesta kiinnostunut. Puhuimme muun muassa nykytanssin, hip hopin ja baletin eroista. Suurin osa tanssin harrastajista tanssi hip hopia, joten nykytanssi oli heille vierasta. Tämä yleisötyöprojekti on hyvä keino tuoda eri tanssilajeja esille myös tanssin harrastajille.

Eräs teatteria harrastava oppilas oli nähnyt tanssin uudessa valossa ja saanut harjoitusten seuraamisesta uutta näkökulmaa omaan harrastukseensaakin. Hänen mielestään harjoitusten näkeminen oli parasta vierailussa.

Huomasin, että ne eivät olleet ollenkaan erilaisia kuin meidän teatteriryhmän harjoitukset ja se oli aika kiva huomata, että ei nekään ole täydellisiä jo harjoituksissa.

Tässä tapauksessa yleisötyöprojektilla oli jopa osallistujan itsetuntoa kohottava vaikutus. Harjoitusten seuraaminen oli esittävän taiteen harrastajalle kannustava kokemus, vaikka kyseessä ei ollutkaan täysin oma laji. Luovan ilmaisun harrastajille ja tuleville ammattilaisille tekee hyvää nähdä, että myös alan ammattilaiset joutuvat harjoittelemaan eikä työssä tule koskaan valmiiksi.

Monella menivät termit näyttelijä ja tanssija sekä harjoitukset ja esitys sekaisin. Viisi oppilasta käytti vastauksissaan ilmauksia näytelmä, näyttelijä tai esitys. Se, että käytetään sanaa näyttelijä vaikka tarkoitetaan tanssijaa, kertoo siitä, että tanssitaide on edel-

leen vierasta ja jää puheteatterin varjoon. Tanssiteattereissa tehtävän yleisötyön yksi tavoite on tuoda nykytanssia tutummaksi ihmisille, joten tässä tapauksessa projektille oli tarvetta. Keskustelimme ilmaisutaidon tunnilla myöhemmin siitä, miten tanssi ja näytteleminen eroavat toisistaan ilmaisun muotoina ja mitä yhteistä niillä on. Kahden eri taiteenlajin ero tuli viimeistään tässä vaiheessa kaikille selväksi. Muutamissa vastauksissa käytettiin sanaa tanssiesitys. Vierailun aikana ei nähty esitystä, vaan harjoitukset. Ehkä näiden kahden asian ero ei ole kaikille oleellista, tai sitten kaikki eivät ymmärtäneet olleensa seuraamassa harjoituksia, vaan luulivat tanssijoiden esiintyneen heille.

Kyselyssä kaikki vastasivat haluavansa tulla katsomaan valmiin Ronja Ryövärintytär-esityksen. Kysyin myös, haluavatko oppilaat tulla katsomaan jonkin muun esityksen tanssiteatterille. Tähän kaksi vastasi, että ei halua ja yksi vastasi ehkä. Kukaan näistä kolmesta kielteisesti vastanneesta ei harrasta tanssia tai teatteria. He eivät myöskään muissa vastauksissa osoittaneet kiinnostusta tanssia tai tanssiteatteria kohtaan. Kaikkien vastausten perusteella voi päätellä, että yleisesti ottaen harrastuneisuudella oli jonkin verran vaikutusta asenteisiin ja kiinnostukseen. Juuri ne ihmiset, joille taidemuoto on todella vieras tai joilla ei ole kiinnostusta käydä teatterissa, ovat yksi yleisötyön kohderyhmistä. Tämä projekti ainakin teki tanssiteatteria tutuksi henkilöille, jotka eivät muuten vapaa-ajallaan siellä kävisi.

4.3.2 Ammatillinen näkökulma

Kahdeksaluokkalaisten kirjallisessa haastattelussa otin esille myös ammatillisen näkökulman tanssiteatteriin. Nuoret ovat siinä iässä, että alkavat jossain vaiheessa pohtia omia tulevaisuuden suunnitelmiaan ja urahaaveitaan. Tiedostan, että monelle ei tule mieleen, että teatterissa tai tanssiteatterissa voisi tehdä töitä. Oletin, että useimmat eivät varmastikaan edes tiedä, mitä kaikkea työtä teattereissa tehdään. Oletin myös, että näyttelijän ammatti on varmasti tutumpi kuin tanssijan työ. Ajatus tanssimisesta ammattina saattaa tuntua nuorista vieraalta, kun se on sitä monelle aikuisellekin. Minua kiinnosti tietää nuorten ajatuksia tästä asiasta. Kyselylomakkeessa kysyin, ovatko oppilaat ajatelleet tekevänsä joskus jotakin työtä teatterissa tai tanssiteatterissa. Annoin heille myös vaihtoehtoja, kuten näyttelijä, tanssija, ohjaaja, lavastaja, puvustaja, koreografi tai ääniteknikko.

Seitsemän oppilasta kertoi, että voisi tehdä töitä alalla. Heistä viisi antoi myös esimerkkejä työstä. Mainittuja ammatteja olivat näyttelijä, tanssija, pianisti, puvustaja ja koreografi. Neljä oppilasta vastasi epävarmemmin ehkä, tai että vähän voisi ajatella työtä teatterissa. Viisi oppilasta vastasi täysin kielteisesti, että ei halua tai aio tehdä töitä tällä alalla.

Teatteri- ja tanssialojen harrastuneisuus tuntui vaikuttaneen ammatin valinnan pohdintaan. Tanssia tai teatteria harrastavat pitivät työtä alalla mahdollisena, kun taas ne oppilaat, joilla ei harrastustaustaa näissä lajeissa ole, suhtautuivat ajatukseen kielteisemmin. Seuraavaksi jaottelen oppilaat kolmeen ryhmään: kyselyn hetkellä näitä lajeja harrastavat, harrastustaustan omaavat eli aikaisemmin lajeja harrastaneet sekä ne, joilla ei ole lainkaan harrastustaustaa näistä lajeista.

Neljä oppilasta harrasti kyselyn hetkellä tanssia tai teatteria. Heistä kolme ajatteli, että voisi tehdä töitä alalla. Näyttelijän, tanssijan tai koreografin ammatin mainitsi kunkin kaksi oppilasta. Yksi oppilas kertoi lisäksi haluavansa myös pianistiksi. Yksi harrastaja vastasi kysymykseen ehkä, eikä hän maininnut myöskään mitään esimerkkiä ammattista.

Kolme viidestä aikaisemmin tanssia tai teatteria harrastaneesta oli sitä mieltä, että voisi tehdä jotain työtä teatterissa. Yksi näistä viidestä vastasi, että on joskus ajatellut asiaa. Yksi tämän ryhmän oppilas vastasi, ettei ole asiasta varma. Kaksi tämän ryhmän oppilasta antoi esimerkkejä ammateista, joita voisivat ajatella tekevänsä. Näitä olivat näyttelijä, tanssija tai puvustaja. Seitsemän oppilasta ei ollut harrastanut tanssia tai teatteria. Heistä kolme vastasi, että ehkä voisivat tehdä jotain työtä alalla, mutta he eivät antaneet mitään esimerkkejä. Neljä näistä seitsemästä oppilaasta vastasi kysymykseen täysin kielteisesti.

Kun oppilaat olivat täyttäneet ja palauttaneet kyselylomakkeet, käytimme lopputunnit keskusteluun. Käsittelimme teatteriin ja tanssiin liittyviä asioita. Keskustelimme näyttelemisen ja tanssi-ilmaisun eroista, lisäksi puhuimme eri tanssilajien eroista. Otin esille myös ammatillisen näkökulman. Kerroin, mitä kulttuurituottaja voi tehdä työseen esimerkiksi teatterissa. Keskustelimme esitysten tuotannollisesta puolesta eli siitä, mitä kaikkea täytyy ottaa huomioon, ennen kuin esitys tai edes sen harjoittelu on mahdollista. Toivon, että keskustelu selvensi oppilaille kokonaiskuvaa tutkimuksesta

ja itse yleisötyöprojektista, johon he osallistuivat. Oppilaat saivat lisäksi tietoa teatteri- ja tanssimaailmasta sekä harrastuksellisessa että ammatillisessa mielessä. Näin pääsin toteuttamaan outreach-tyyppistä yleisötyötä itsekin.

5 POHDINTAA

Olenneista oli saada tietää, miten koululaiset ovat kokeneet vierailut tanssiteatterille, mikä heidän mielestään oli parasta, lisäksi projekti heidän tietoaan aiheesta ja miten heidän käsityksensä aiheesta mahdollisesti muuttuivat. Tutkimuksen perusteella voisin kannustaa teattereita tekemään yleisötyötä lasten ja nuorten kanssa, sillä he saavat siitä varmasti kokemuksen, jota eivät muuten saisi.

Olkahisen koulun viidennen luokan kiinnostus aiheeseen näkyi projektin alusta loppuun. Oppilaat olivat aktiivisia ja esittivät teräviä huomioita vierailupäivänä tanssiteatterille, haastattelupäivänä koulussa sekä vielä Ronja Ryövärintyttären ennakkonäytöksessä. He keskustelivat asiasta innokkaasti ja yllättävän analyttisestikin. Heillä oli jo aika paljon valmista tietoa teatterista, joka tutkimuksen perusteella vahvistui vierailun jälkeen. Kaikki halusivat tulla seuraamaan valmista Ronja Ryövärintytär-esitystä ja hyvin monet olisivat olleet kiinnostuneita näkemään tanssiharjoituksia enemmänkin. Projekti yhdistettiin koulussa kuvaamataidon opetukseen ja oppilaat saivat puku- ja suunnitelmien näkemisestä inspiraatiota omiin töihinsä.

KUVA 5. (Nuuttila, Eveliina 2012.)

Tesoman yläasteen kahdeksannen luokan ilmaisutaidon ryhmä sai uutta tietoa erityisesti tanssiteatterista ja nykytanssista tämän projektin yhteydessä. Kaikki olivat käyneet teatterissa, mutta monille tanssiteatteri oli ollut vieras paikka ja tanssilla ilmaisu oli uutta. Jotkut olivat hämmästyneitä siitä, että esityksessä ei puhuta mitään ja kaikki ilmaistaan tanssien. He saivat myös tietoa tanssijan ammatista ja siitä, että tanssi ylipäänsä voi olla ammatti. Keskustelumme yhdessä heidän opettajansa kanssa selkeytti oppilaille tanssiteatterin ja puheteatterin eroja. Lisäksi oppilaille selvisi se, mitä töitä teatterissa tehdään ja mitä täytyy tehdä, jotta mikään esitys olisi mahdollinen. Harrastuneisuus vaikutti tämän ryhmän näkökulmiin ja kiinnostuksen määrään. Esimerkiksi ne, joilla oli harrastustaustaa tanssin tai teatterin aloilta, olivat kiinnostuneempia muistakin tanssiteoksista tanssiteatterilla. He myös suhtautuivat myönteisemmin ajatukseen työnteosta luovilla aloilla.

Noin puolet molemman ryhmän oppilaista oli sitä mieltä, että tanssiharjoitusten seuraaminen oli ollut vierailulla mukavin asia. Tämä oli odotettavissakin ja on tietysti positiivinen asia, että tanssi herätti kiinnostusta. Muita asioita, jotka koettiin miellyttävimpinä, olivat puku- ja lavastussuunnitelmien näkeminen, tiloihin tutustuminen, mukavat henkilöt ja se, että sai sanoa oman mielipiteensä. Näiden vastausten perusteella yleisötyöprojekteja voidaan jatkossa kehittää, sillä ihmiset ovat erilaisia ja pitävät eri asioita tärkeinä. Vain muutama oppilas vastasi jollain tapaa negatiivisesti ja osoitti mielenkiinnon puutetta asiaa kohtaan. Tämä ei kuitenkaan tarkoita automaattisesti sitä, ettei mikään olisi herättänyt näiden oppilaiden ajatuksia.

Tanssiteatteri MD:n työryhmä sai lapsilta sekä suoraa palautetta vierailuilla että tietoa tutkimuksen perusteella. Lasten palaute ja tutkimustulokset valaisevat Tanssiteatteri MD:n henkilökuntaa siitä, millainen kokemus kummiluokkaprojekti on ollut eri-ikäisille koululaisille. Mielestäni toimintatapoja kummiluokkavierailujen yhteydessä ei ole tarpeen varsinaisesti muuttaa. Monelle lapselle elämys itsessään on jo se, että pääsee paikan päälle tilaan, jossa esitykset tehdään. Tärkeää lapsille oli myös se, että he saivat sanoa kommentteja ja että he pääsivät vaikuttamaan itse esityksen tekemiseen. Aina on kuitenkin mahdollista kehittää toimintaa eteenpäin. Projektiin osallistujat olivat paitsi eri-ikäisiä myös keskenään erilaisia persoonia. Jokaisella on oma näkemyksensä ja tärkeysjärjestykset ovat erilaisia. Kaikkia on mahdotonta miellyttää samalla kerralla, mutta vierailuja voi jatkossa kehittää monipuolisiksi niin, että mah-

dollisimman monet saavat niistä jotain irti. Jotkut nauttivat harjoitusten seuraamisesta, mutta varmasti joku haluaisi kokeilla tanssia myös itse. Pelkästään näyttämöllä käveleminenkin voisi olla monelle elämys. Osa on kiinnostuneempi musiikista ja äänistä ja heille olisi mielenkiintoista nähdä, miten nämä asiat tanssiteatterilla toimivat. Mitä vanhempia oppilaat ovat, sitä enemmän he miettivät omia toiveammattejaan. Erilaisien ammattien näkeminen käytännössä teatterilla toisi heille ideoita ja näkemyksiä.

Suulliset haastattelut ja keskustelut olivat tärkeä osa tutkimustani. Ne tukivat kirjallisia kyselyjä ja antoivat olennaista tietoa lasten näkemyksistä. Osan kahdeksannen luokan kyselylomakkeiden kysymyksistä olisin voinut muotoilla eri tavalla, jotta olisin saanut analyttisempia vastauksia. Kysymyksiä olisi vielä myöhemmin voinut tarkentaa ja keskusteluja olisi voinut järjestää useampia. Viidennelle luokalle olisin voinut tehdä enemmän kirjallisia kysymyksiä. Oli hyvä ratkaisu toteuttaa kyselyt kouluissa oppituntien aikana ja niin, että vierailusta oli ehtinyt kulua ainakin viikko. Näin kokemukset olivat ehtineet hautua koululaisten mielissä. Haastattelut saatiin sovitettua hyvin osaksi koulupäivää, kun projektia oli hyödynnetty opetuksessa jo valmiiksi.

Jatkoa ajatellen olisi hyvä, mikäli seuraavalla kerralla kysyttäisiin myös kaikista nuorimpien koululaisten mielipiteitä. Kyselyt voisi tehdä jokaiselle ikäryhmälle, jotta saadaan kattava kuva eri-ikäisten näkökulmista. Nyt nuorimpien oppilaiden kokemukset jäivät täysin avoimeksi. Pieni osa oppilaista ei ollut saanut omasta mielestään mitään uutta tietoa tai he eivät olleet pitäneet vierailua erityisen mieleenpainuvana kokemuksena. Tällä kertaa jäi avoimeksi, mitä he olisivat koettujen asioiden sijaan halunneet tehdä ja mikä olisi herättänyt heidän mielenkiintonsa. Jatkotoimenpiteenä voisi toteuttaa nimenomaan näiden oppilaiden mieltymysten kartoittamisen. Mielenkiintoista olisi myös selvittää myöhemmin, kuinka moni näistä lapsista on myöhemmin tullut tanssiteatterille seuraamaan esityksiä. Lapset vievät kokemuksensa myös kotiin, eli parhaassa tapauksessa kokonainen perhe on innostunut lähtemään teatteriin.

Kaiken kaikkiaan tällä kummiluokkaprojektilla saavutettiin monia yleisötyön tavoitteita. Tanssiteatteria tuotiin tutuksi ja nostettiin sitä esille puheteatterin varjosta. Monelle koululaiselle tanssilla ilmaisu oli yllättävä asia ja vielä kyselyissäkin muutamat sekoittivat näyttelijät ja tanssijat keskenään. Nykytanssia tehtiin tutummaksi, kun koululaiset näkivät mitä se ihan oikeasti on. Koululaiset saivat myös keskustella tanssijoiden kanssa. Myös muut ammatit, joita teattereiden sisältä löytyy, tehtiin näkyviksi,

kun koululaiset saivat tavata työryhmän eri jäseniä. Muutamat oppilaat eivät olleet kovin kiinnostuneita tanssiteatterista, joten ainakin alaa tehtiin tutuksi myös heille, jotka eivät tanssiteatterissa vapaa-ajallaan kävisi.

Muistettava on, että kaikki lapset ja nuoret eivät pääse teatteriin vapaa-ajallaan. Kun yhteensä yksitoista luokkaa pääsi mukaan projektiin, tasa-arvoistettiin lasten mahdollisuuksia teatterin kävijöinä. Lisäksi tämän projektin avulla tuotiin myös kaupungin ulkopuolella asuville lapsille mahdollisuus tutustua tanssiin, kun tanssiteatteri vietiin kyläkoululle osaksi lasten koulupäivää. Yleisötyö kytkeytyi myös koulutyöhön, kun projekti yhdistettiin opetukseen useassa kummiluokassa. Vahalahden koulussa projektia ja Ronja Ryövärintytär-tarinaa hyödynnettiin monipuolisesti usean eri oppiaineen yhteydessä. Eri luokka-asteet toimivat myös yhdessä. Vierailut ja taiteilijoiden tapaamiset herättivät koululaisissa inspiraatiota. Olkahisen viidennellä luokalla tämä näkyi vahvasti kuvaamataidon tunneilla. Tesoman kahdeksannen luokan teatterin ja tanssin harrastajat saivat uusia näkökulmia harrastukseensa. Vierailujen aikana esiin nousseita asioita hyödynnettiin ilmaisutaidon tunneilla.

Tanssiesitys on erittäin sosiaalinen kokemus, joka sitoo kaikki siihen osallistujat samaan nykyhetkeen. Esitys on keino tehdä tila ja antaa aikaa toisille. Tämä usein unohtuu, vaikka yksi esitysten piirteistä on juuri se, että ihmiset istuvat vierekkäin ja lähenyvät toisiaan jakaen täsmälleen saman hetken. (Cherkaoui 2012.) Tämä hetki oli vahvasti aistittavissa, kun koululaiset kokoontuivat yhdessä seuraamaan Ronja Ryövärintyttären ennakkonäytöstä. Näkemällä valmiin teoksen ensimmäisinä maailmassa seurattuaan ensin teoksen valmistumista lapset olivat osallisina todella ainutlaatuisessa tapahtumassa. Tämän kokemuksen he toivottavasti muistavat vielä aikuisinakin. Nämä lapset ovat tulevaisuuden teatterissa kävijöitä ja mahdollisesti myös tekijöitä. Tällainen kokemus toivottavasti herättää intoa lähteä teatteriin myöhemminkin. Teatterit voivat luoda lapsille elämyksen. Kaikkien lasten pääsy teatteriin voidaan mahdollistaa yhteistyöllä koulujen kanssa ja kokemusta voidaan syventää yleisötyön avulla. Vierailu Tanssiteatteri MD:lle oli monelle koululaiselle varmasti kokemus, jonka he tulevat muistamaan vielä pitkään. He eivät ainoastaan nähneet esitystä, vaan pääsivät näkemään tanssiteatteria pintaa syvemmältä. He saivat jotain, mitä kaikki teatterivieraat eivät saa. Kun lapset ja nuoret saavat yleisötyön kautta positiivisia kokemuksia ja ovat aktiivisia osallistujia passiivisten katsojien sijaan, he näkevät jatkossakin teatterin eri silmin.

KUVA 6. (Poikonen, Elina 2012.)

Ennakkonäytöksen katsomisen jälkeen koko taiteellinen ryhmä osallistui keskusteluun koululaisten kanssa. Työryhmä istui näyttämöllä lasten edessä. He esittivät kysymyksiä lapsille ja lapset esittivät kysymyksiä heille. Tähän hetkeen tiivistyi koko tämän yleisötyöprojektin ydin: aikuiset kuuntelevat lapsia. Kummiluokkaprojektin aikana koululaiset pääsivät useaan otteeseen kertomaan oman mielipiteensä ja sitä heiltä myös kysyttiin. Lapsille on todella tärkeää, että aikuiset ottavat heidät tosissaan ja he pääsevät itse vaikuttamaan johonkin asiaan. Tämä nostaa lasten itsetuntoa ja samalla he oppivat keskustelemaan rakentavasti, josta on hyötyä heille kaikilla elämän osa-alueilla. Lapset suhtautuvat asioihin hyvin avoimesti ja ennakkoluulottomasti ja heillä on usein uskomaton mielikuvitus. Kuuntelemalla lapsia aikuiset voivat löytää itsekkin tuon tilan, jossa lähes kaikki on mahdollista. He voivat saada omaan luovaan työhönsä uusia näkökulmia tai sitten vain muistutuksen siitä, mitä he ovat tekemässä ja miksi. Virkistävät ajatukset lasten suusta ennen kaikkea inspiroivat aikuista.

Tämän projektin yhteydessä tehtiin paljon yhteistyötä eri ammattialojen kesken. Toiminnassa olivat mukana tanssiteatterin kaikki työntekijät, joukko tanssijoita ja tanssin opiskelijoita, luokanopettajia sekä tuleva kulttuurituottaja. Yleisötyö on keino kehittää

tällaista eri ammattialojen yhteistyötä jatkossa. Kulttuuri ja taide kytkeytyvät kaikkiin elämän osa-alueisiin ja taiteen keinoja voidaan hyödyntää monella eri alalla. Tässä kummiluokkaprojektissa taidelaitos teki yhteistyötä koulujen kanssa, mutta yleisötyöprojekteja voidaan suunnitella myös esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalveluiden, liike-elämän tai muiden luovien alojen tarpeisiin. Kulttuurituottajille yleisötyö on loistava työllistymisalue. Sain itselleni uutta näkökulmaa omasta alastani ja ideoita siitä, millaisia projekteja voisin kulttuurituottajana toteuttaa.

Tietysti voidaan myös pohtia, miksi kenenkään ylipäänsä pitäisi käydä teatterissa. Miksi teatteri on tärkeä asia? Miksi yleisötyötä täytyy tehdä, jotta ihmiset tulisivat teatteriin? Siksi, koska ihmiset tarvitsevat tilan, jossa voi pysähtyä. Tilan, jossa heidän on mahdollista kuunnella toisiaan ja itseään. Yhteisöllisyyden puute saattaa johtaa pahimmillaan syrjäytymiseen ja masentumiseen, jotka puolestaan voivat johtaa järkyttäviin seurauksiin. Teatteri on kohtaamispaikka, joka lähentää ihmisiä. Teatterissa opetellaan ymmärtämään ihmistä ja hänen toimintaansa.

Ihmiset tarvitsevat tarinoita. Taide-elämys saattaa herättää ajatuksia, naurattaa, itketä tai pysäyttää. Tunteiden ilmaisu ja niiden käsittely on tervettä ja tarpeellista. Teatteri on turvallinen paikka nauraa ja itkeä - esityksen jälkeen valot syttyvät ja elämä jatkuu. Yhteisöteatteri- ja tanssiprojektit ovat niihin osallistujille matka omaan itseensä ja mahdollisuus oppia tuntemaan itseään paremmin. Taide ei välttämättä ratkaise ongelmia, mutta sen avulla on mahdollista käsitellä vaikeita asioita, oppia eletystä elämästä ja kasvaa.

Lastenkirjailija Astrid Lindgren on sanonut: *Kaikki suuri, mitä tässä maailmassa koskaan on tapahtunut, tapahtui ensin jonkun mielikuvituksessa.* Yleisötyö teattereissa on mahdollisuus, jonka avulla voidaan luoda uutta. Tarvitaan hyvä idea, aktiivisia ja asiantuntevia ihmisiä, yhteistyötä, halua kehittyä ja ensimmäinen askel on jo tehty.

LÄHTEET

Aarnos, Eila 2001. Kouluun lapsia tutkimaan: havainnointi, haastattelu ja dokumentit. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus, 144 – 157.

Aura, Päivi & Ruuskanen, Annukka 2006. Yleisötyön ytimessä. Teoksessa Maukola, Riina (toim.) Rotta vai Tarua – Tanssiteatteri Hurjaruuth. Helsinki: Like, 157 -165.

Cherkaoui, Sidi Larbi 2012. Kansainvälisen tanssin päivän julistus 2012. PDF-dokumentti.<http://www.danceinfo.fi/assets/PDFt/Tanssin-Pivt/tanssinpaivanjulistus2012.pdf>. Ei päivitystietoja. Luettu 24.9.2012.

Heimonen, Kirsi 2005. Tanssi etsii paikkaansa yhteisössä. Teoksessa Ventola, Marjo-Riitta & Renlund Micke (toim.) Draamaa ja teatteria yhteisöissä. Helsinki: Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia, 100 – 105.

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Kamula, Disa 2011. Yleisötyö ankkuroituu arkeen. Teatteri-lehti 6, 29 – 31.

Kirsi, Katja 2007. Tietäen ja tanssien. Yleisötyön moninaiset mahdollisuudet. Teoksessa Ojala, Raija & Takala, Kimmo (toim.) Zodiak – Uuden tanssin tähden. Helsinki: Like, 172 – 180.

Kumpuniemi, Anniina 2012a. Henkilökohtainen tiedonanto. 13.3.2012. Tanssiteatteri MD.

Kumpuniemi, Anniina 2012b. Sähköpostihaastattelu. 25.9.2012. Tanssiteatteri MD.

Laakso, Milka 2012. Sähköpostihaastattelu. 27.9.2012.

Länsiö, Kristiina 2012. Sähköpostikeskustelu. 27.9.2012. Vahalahden koulu.

Pääjoki, Tarja 2007. Lasten ja aikuisten kulttuurinen leikki. Teoksessa Bardy, Marjatta, Haapalainen, Riikka, Isotalo, Merja & Korhonen, Pekka (toim.) Taide keskellä elämää. Helsinki: Like, 287 – 294.

Ruokonen, Inkeri & Rusanen, Sinikka 2009. Esteettinen kasvattaja kulttuurisena kasvattajana. Teoksessa Ruokonen, Inkeri, Rusanen, Sinikka & Välimäki, Anna-Leena (toim.) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa - Iloa, ihmettelyä ja tekemistä. Helsinki: Yliopistopaino oy, 10 – 15.

Thompson, James 1999. Drama Workshops for Anger Management and Offending Behaviour. London: Jessica Kingsley Publishers Ltd.

Torkko, Nina, Haapalainen, Arttu, Malte-Colliard, Katri, Himberg, Noora & Laiho, Marianna 2010. Yleisö ja teatteri uuteen suhteeseen. Ylös - ammattiteattereiden yleis-

sötyön kehittäminen – hankkeen loppujulkaisu. PDF-dokumentti.
http://www.yleisotyo.fi/uploads/pdf/Ylos_loppujulkaisu.pdf.
Ei päivitystietoja. Luettu 6.5.2012.

Valli, Raine 2001. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus, 100 – 111.

Ventola, Marjo-Riitta 2005. Yhteisödraaman ja -teatterin tunnuspiirteitä. Teoksessa Ventola, Marjo-Riitta & Renlund Micke (toim.) Draamaa ja teatteria yhteisöissä. Helsinki: Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia, 48 – 55.

Ventola, Marjo-Riitta & Renlund, Micke 2005. Draamaa ja teatteria yhteisöissä. Helsinki: Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia.

LIITE 2(1).

Monisivuinen liite